

מתום ירחמהו וזמ"ש: "וְהִתְבּוֹנְנָתְךָ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינָנוּ".

וכתב ב"קול מבשר" (ח"א - פרשת קרח) וזת"ד: "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (במדבר ט"ז א). פירש"י: שבקש (יעקב אבינו ע"ה) רחמים על עצמו, שלא יזכר שמו במחלוקתו, שנאמר: "בקהלם אל תחד כבודי". ולכאורה קשה והלא כל אחד יודע שלוי היה בן יעקב? ופירוש הדברים, כי יעקב אבינו ע"ה, הוא הבריח התיכון המבריא מקצה אל הקצה בתוך כלל ישראל (זוה"ק ח"ב יד), וזה היה תפלתו, שלא יגיע שום פגם ושמץ לחלקו. ומחלקו יוכל כל איש להלהיב את נשמתו, ולעוררו ולזכות על ידו לתשובה שלימה. וזה אומרם ז"ל: (סנהדרין מד) "אף על פי שחטא - ישראל" הוא, היינו, כי חלק יעקב עוד בקרבו, ועדיין לא כָּבַה לגמרי ח"ו, וזה היה תפלת יעקב אבינו ע"ה, "בקהלם אל תחד כבודי" - שלא יגיע החטא לנקודתי, וזה סוד מש"כ חז"ל (תענית ה') "יעקב אבינו לא מת", היינו החלק של יעקב המושרש בלב ישראל לא מת.

סוד "ולבבו יבין ושב ורפא לו"

ועל כן דרך התשובה היא שיתבונן החוטא במצבו העגום ויתחבר אל אותה נקודה פנימית שבעומק לבו ויבעירה ללהב גדול שיתפשט בכל רמ"ח אבריו, וזה סוד "ולבבו יבין ושב ורפא לו". ענין הבנת הלב מקבל תאוצה ע"י תקיעת השופר שמשברת את המסכים שסביב נקודת האמת, **תקיעה** בסוד (במדבר כה) "וְהִזְקַע אֹתָם לִיהִנֵּה נֶגֶד הַשָּׁמַיִם וְיָשֵׁב חֲרוֹן אַף יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל".

שברים בסוד (שמות פרק כג) "כִּי הָרַס תְּהַרְסֶם וְשָׁבַר תִּשְׁבְּרֶם מִצְבְּתֵיהֶם". **תרועה** בסוד (תהילים ב ט) "תִּרְעָם בְּשִׁבְטֵי בְרָזֶל כְּכֹלֵי יוֹצֵר תִּנְפְּצֶם", וכן (ישעיה כד יט) "רֵעָה הִתְרַעְעָה הָאָרֶץ פֹּר הִתְפּוֹרְרָה אָרֶץ מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ". ואם כן אחרי גילוי נקודת האמת, לאורה אנו עושים את הנסירה בכל הקומה בעשרת ימי תשובה, וביום הכיפורים אנו בונים מן הצלע המנוסרת קומה שלימה, דהיינו מאותם חלקים טובים שבמוחין ובמידות שלא באו לידי ביטוי במשך כל השנה אנו בונים קומה שלימה, דהיינו מקבלים על עצמנו קבלות חדשות שתכליתן לחזק את אותם חלקים שלא באו לידי ביטוי או שנתרשלו בהם בשנה החולפת ולהגדיל אותם בצורה שיבואו לידי ביטוי בשנה החדשה, אלו הם החמישה עינויים (כנגד ה' גבורות שמקבלת הנוקבא) שביום הכיפורים, שעינויים אלו מאפשרים לאדם לשמוע את קול נשמתו, מה שאין כן ביום רגיל שבדרך כלל שאון החיים, והמרוץ אחרי העוה"ז מסמא את האזניים לשמוע לקול הנשמה. והמקוה

פרשת

נצבים וילך

הרב משה ארמוני שליט"א

ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא

ענין בקיעה לנקודת האמת על ידי השופר

תקיעות השופר של ראש השנה הוא לבקוע את המסכים העוטים את הנשמה כדי שתבקע נקודת האמת, ויוכל האדם לשמוע את קול האמת של נשמתו, והרי לכל יהודי באשר הוא, ובכל מצב ואפילו ח"ו הרבה לפשוע יש נקודת אמת בפנימיות הלב אשר שם אין שום חטא ופגם מגיע והיא נשארת תמיד נקיה וטהורה מעין "קיסטא דחיותא" (חיות מזערית) המחיה את כל הנשמה, וכמו שבתחיית המתים מהקיסטא דחיותא יינתן חיות לכל הגוף, כך נקודת האמת שבלב האדם מישראל, ביום התשובה, היא המלהטת את הגוף כולו, ואף שהיא מכוסה ונסתרת כמוץ המכסה את החיטה, אבל כאשר האדם מעורר את עצמו ויבטש בניצוץ הזה, נעשה אש להבה ושורף את כל המסכים המבדילים כמ"ש: (איכה ג) "חלקי ה' אמרה נפשי יען ידעתי כי חלק ה' בקרבי על כן אוחיל לו", ולזה נתכוונו חז"ל (סנהדרין מד) "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא", וזה הענין שרואים רשעים גמורים המתעוררים מדי פעם בתשובה, והוא מהבת קול שיוצאת בכל יום ויום מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" (אבות פרק ו') ואותה בת קול גם פוגעת ומזעזעת את שורש נשמתו של אדם מישראל הקשורה מתחת לכסא הכבוד, ואם אותו השורש המזדעזע מצליח לפלס את דרכו לנקודת האמת הרי שהאדם מתעורר לתשובה ועל זה אמרו חז"ל: "רשעים מלאים חרטה" (שבט מוסר פכ"ה).

סוד "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על

מקומו ואיננו"

ועל דרך זה נבין פסוק (תהילים ל"ז י) "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנְנָתְךָ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינָנוּ", דהיינו אצל כל איש ישראל אפילו אם הרבה לפשוע ח"ו בכל זאת יש עדיין מעט מקום ששם אין הרשע מגיע וזמ"ש: "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע", ומתפלל דוד המלך לקב"ה, שיחוס על אותו רשע עי"ז שיתבונן על אותה הנקודה שאין הרשע מגיע אליה ומתוך כך שיראה שאין בה

לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו. עכ"ל.

ומבאר ה"ישמח ישראל" (פרשת בלק) וז"ל: שהכוונה בדברי הרמב"ם היא שכיון שבכל אחד מישראל מאירה אותה נקודת אמת בפנימיות נשמתו הרי שבאמת יש לו רצון עז לקיים את כל מצוות התורה, וכשאנו רואים אדם מישראל שאינו מקיים תומ"צ ברור הוא כי הדבר הוא רק בחיצוניותו, אבל בפנימיות לבו ודאי שחשקו עז לקיים תומ"צ, ולכן כאשר בית הדין כופים אותו לעשות רצון התורה הרי שהם עושים טובה עמו שתבטא הנקודה הפנימית של לבו וזאת למרות, שלכאורה, זה בניגוד גמור לרצון שבחיצוניות לבו.

הערת המגיה: ומכאן ראייה שעיקר הרצון הוא פנימיות הרצון, ואעפ"י שבא בכפיה נחשב לו כאילו עשהו מרצונו, כמ"ש "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", שקאי על עצם הרצון, וכמ"ש: "כצינה רצון תעטרנו", שהרצון הוא כמגן וכתר לראשו של אדם, בסוד אור מקיף.

"פתי יאמין לכל דבר"

ומהקדמות אלו נבין דברי בעל התניא (פרק י"ח) שביאר שם כי גם מי שאין לו ידיעה בגדלות הבורא ואין לו שייכות לענין ההתבוננות (להבדיל מאדם שיש לו ידיעה כשיתעמק במוחו בגדלות הבורא מוליד בתוכו אהבה לקב"ה ויראה ממנו), בכל זאת יכול גם הוא לקיים את התורה והמצוות "בלבבך" – עם הלב, באהבת ה' ויראת ה', וזאת על ידי ה"אהבה המסותרת" לקב"ה שבלב כל אחד מישראל, שהיא ירושה לכל אחד מישראל מאבותינו אברהם יצחק ויעקב, ולשם גילוי אהבה זו אין האדם צריך להתבוננות אלא די לו בזיכרון, שיזכור שקיימת בו אהבה זו (וזה ענין ראש השנה שהוא יום זיכרון שתכליתו להזכיר לנו על נקודת האמת הפנימית שבנו). ולכן כל ישראל אפילו הנשים ועמי הארץ הם מאמינים בהשם, שהאמונה היא למעלה מן הדעת וההשגה (דהיינו כח האמונה קולט את מה שהשכל וההבנה אינם יכולים להשיג) "כי פתי יאמין לכל דבר וערום יבין" (דהיינו הפתי תופס כל דבר על ידי שמאמין בו, כשמדובר על דבר שהשכל מסוגל להשיג בו הרי שזה חיסרון, אבל כשמדובר על אמונה באלוהות שהיא למעלה משכל וטעם הרי שפתי זה יתרון) כי הקב"ה הוא למעלה מן השכל והדעת ואין תפיסה בו כלל והכל כפתיים אצלו יתברך כמ"ש: (תהילים עג כב) "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך" (עם הקב"ה), ולכן אפילו קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה' על הרוב, וסובלים

של ערב יום הכיפורים תכליתו לרחוץ מהרירים והדמים של הנסירה שהם אותם עוונות וחטאים שנתגלו על ידי הלהבה של אור נקודת האמת.

העץ כשבוטשים בו עולה אורו כמשל ליסורים המעוררים את האדם לתשובה

כותב הזוה"ק (ח"ג קסח) וז"ל: העץ שאינו מעלה אורו כשהדליקו אותו מכים בו עד שיאיר, כך הגוף שאור הנשמה (נקודת האמת הפנימית) אינו עולה בו (כלומר גוף של אדם שאינו מתנהג בהתאם לקדושת נשמתו כדי שתאיר בו נשמתו כפי גודל ערכה) כותשים אותו בייסורין עד שיעלה בו אור הנשמה כלומר עד שיהא נכנע ויזדכך ותאיר בו נשמתו (כראוי לו) ויתאחדו זה בזה (הגוף והנשמה) להאיר (ואז האדם מטהר מחשבתי וואחו בכח נשמתו ומטיב את דרכיו ומעשיו)...ואז מאיר אור הנשמה ונאחזת בגוף, והגוף נאחז בה ומתחיל להאיר בו אור הנשמה ומיד מהלל ומרומם ומשבח ומתפלל תפילתו ומברך לקונו כי אז הכל מאיר הגוף והנשמה.... כמו בעצים כי יש עץ שאינו נאחז באור ואין האור עולה בו עד שמכתשין אותו ואז מאיר....ועל זה נאמר: "ה' צדיק יבחן" ומכתת ומייסר (את הצדיק) ואז הוא מאיר ומתחזק באור נשמתו, (ופירוש מילת) "יבחן" כמו שאתה אומר "אבן בוחן" (פירוש: אבן שבחונה ומנוסה שהיא חזקה, כך הקב"ה בוחן את הצדיק).

יש בעוונות, אדם שכל כך מוקף בקליפות ובשעת הניסיון הגדול לא מקשיב לנקודת האמת ועל זה כותב הזוה"ק (שם) וכל מה שבוטשים בו נאמר עליו: "ונר רשעים ידעך", מחרף ומגדף לכל הצדדים ולא יכול להאיר.

סוד "כופין אותו עד שאומר רוצה אני"

עצם נקודת האמת הנמצאת אצל כל יהודי מבאירה את פנימיות דברי הרמב"ם בביאור הדין (רי"ה ו) "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני" וז"ל הרמב"ם (גירושין פ"ב ה"כ): מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן **מכין אותו עד שיאמר רוצה אני** ויכתוב הגט, והוא גט כשר. וכן אם הכוהו גוים ואמרו לו עשה מה שישאל אומריך לך, ולחצו אותו ישראל ביד הגוים עד שיגרש הרי זה כשר. ואם הגוים מעצמן אנסוהו עד שכתב הואיל והדין נותן שיכתוב הרי זה גט פסול ולמה לא בטל גט זה שהרי הוא אנוס בין ביד גוים בין ביד ישראל?

שאינן אומריך אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור

קל וחומר למכעיסיו (בעוה"ב) נכנס בו הדבר כארס של עכנא, הלך וקיים בעצמו ארבע מיתות בית דין, סקילה, שריפה, הרג וחנק. מה עשה? הביא קורה נעצה בארץ וקשר בה (בראשה) נימא (חוט שאינו עמיד בפני האש) וערך העצים והקיפן גדר של אבנים ועשה מדורה לפניו ונעץ את החרב באמצע (כשחוד החרב כלפי מעלה) והצית האור תחת העצים מתחת האבנים ונתלה בקורה ונחנק קידמתו האש נפסקה (נקרעה) הנימה. נפל לאש, קידמתו חרב ונפל עליו גדר (האבנים, מפני שהיה נסמך על העצים והעצים נשרפו) ונשרף (אחרי שנחנק ונפל ונדקר ונסקל באבנים) נתנמנם (נסס) יוסי בן יועזר איש צרידה וראה מטתו (של יקום) פרחא באויר (להכנס בכבוד לגן עדן) אמר: בשעה קלה קדמני זה לגן עדן. עכ"ל.

בפרשת תולדות ("באתי לארמוני ח"א עמ' קל) הרחבנו שרצה יצחק לברך את עשו דווקא משום שראה את ניצוצות הקדושה שבראשו, וכשבא יעקב במקום עשו נחה דעתו של יצחק כשהריח "את ריח בגדיו", והמדרש דורש ריח בגדיו, כשראה את אותו ניצוצות קדושה נידחים שבים לשורשן, וזה מעלה ריח ניחוח לה', כי עד שלא יחזרו אותם נידחים אין גאולה.

מאה קולות של השופר כנגד מאה פעיות שפעתה אם סיסרא

מאה קולות השופר שתוקעים בראש השנה מנין לומדים? כתבו התוספות (ר"ה לג): שמה שאנו תוקעים מאה קולות הם כנגד מאה פעיות שפעתה אם סיסרא על בנה, ומה הקשר בין פעיותיה ויללותיה של מרשעת זאת לתקיעת שופר? מדוע הנהיגו תקיעת מאה קולות לעומת יללותיה?

והנה בספרי ("כגבר יאזור חלציו" פרק ג' עמ' קט) הרחבנו בלשון הגמרא (סנהדרין צו) "מבני בניו של סיסרא למדו תורה בירושלים", ובמסכת הוריות י' כתוב: "ומנו רבי עקיבא", ומבואר בכתבי האריז"ל ובכתבי הרמ"ע מפאנו (חיקור הדין ח"ה פי"א) כי זהו רבי עקיבא (וראה שם באורך איך עברה הנשמה היקרה הזו מסיסרא ליעל).

וכדי להבין יותר נראה את דברי התנ"ך (שופטים ד ב) "וַיִּמְכְּרוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־גִּדְיָוִן מֶלֶךְ כְּנָעַן אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּחָצוֹר יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב בְּחַרְשֶׁת הַגּוֹיִם, וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה כִּי תָשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרָזָל לוֹ וְהוּא לַחֵץ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִזְקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה".

כותב ה"מגלה עמוקות" (אופן פז) מלת "להראות" מהפסוק "אתה החלות "להראות", בגימטריא תרמ"ב, שהוא סוד מרכבה שלמה (בגימטריא 642), ומאחר שהחלות להראות לי מרכבה שלמה דאיתמר תמן "ויסר את אופן מרכבותיו", לא אמר אופני מרכבותיו, אבל אמר אופן בלשון יחיד, שבאותו אופן תלוין כל המרכבות, והוא תרמ"ב חשבון

עינויים קשים שלא לכפור בה' אחד, ואף אם הם בורים ועמי הארץ ואין יודעים גדולת ה', וגם במעט שיודעים אין מתבוננים כלל, ואין מוסרים נפשם מחמת דעת והתבוננות אלא מסיבה אחת שאי אפשר לכפור בה' אחד, בלי שום טעם וטענה ומענה כלל, עכ"ל.

וכפי שביארנו בסוד "אשרי יושבי ביתך" ("באתי לארמוני" ח"ב פרשת וארא) פירוש אשרי העם שככה לו – שקאי על התמימים והפשוטים שכשואלים אותם האם אתם מאמינים בה'? והם אומרים כן!!! ושואלים אותם למה? והם עונים ככה!!! וזה "אשרי העם שככה לו".

והטעם הוא שמשום שה' אחד מאיר ומחיה כל נפש (של יהודי) על ידי התלבשותה בבחינת חכמה שבה שהיא למעלה מן הדעת והשכל המושג.

יוסף משיתא ויקום איש צורות

יש והלחץ שלוחצים הגויים יגרום להתבונן בנקודת האמת הפרטית, ועל ידי זה להפך את כל עוונותיו לזכויות ברגע אחד כמעשה יוסף משיתא ויקום איש צורות כמ"ש במדרש (ב"ר סה כב) וזת"ד: "וירח את ריח בגדיו ויברכהו" כגון יוסף משיתא ויקום איש צורות, יוסף משיתא בשעה שבקשו שונאים (רומים) להכנס להר הבית (לשדוד את ביהמ"ק בטרם יחריבוהו) אמרו יכנס (אחד) מהם ובהם (יתחיל חילול הקודש בבית הבית) תחלה (כמ"ש בתוכחה: (ויקרא כו יז) "ורדו בכס שונאכם" – שאיני מעמיד עליכם אלא מכס ובכס אשר הם מחפשים אחר מטמוניות שלכם) אמרו לו (ליוסף משיתא היהודי הבוגד) עול ומה דאת מפיק דידך (הכנס ומה שאתה מוציא – שלך) נכנס והוציא (לא פחות ולא יותר) מנורה של זהב אמרו לו אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו אלא עול זמן תנינות ומה דאת מפיק דידך, ולא קיבל עליו. אמר רבי פנחס: נתנו לו (הבטחה) מכס ג' שנים ולא קיבל עליו. אמר: לא די שהכעסתי לאלהי פעם אחת אלא שאכעיסנו פעם שניה? מה עשו לו? נתנו אותו בחמור (שולחן עבודה) של חרשים (נגרים) והיו מנסרים בו היה מצווח ואומר ווי אוי אוי שהכעסתי לבוראי (ומת על קידוש ה' ועשה נחת רוח ריח ניחוח לבוראו).

ויקום איש צורות (שהיה מראשי המתיוונים) היה בן אחותו של ר' יוסי בן יועזר איש צרידה (נשיא הסנהדרין שבבית המקדש) והיה רוכב על סוסו בשבת (בן אנשי השלטון היווני שהיו מלואים את רבי יוסי למיתה) והלך לפני הקורה שנשא הנידון. אמר לו: ראה סוסי שהרכבני עליו אדוני מלך יון, וראה סוסך שהרכיבך אדונך. אמר לו: (רבי יוסי ליקום) אם כך למכעיסיו (משלם בעוה"ז) קל וחומר לעושי רצונו (בעולם הבא). אמר לו: (יקום לרבי יוסי) עשה אדם רצונו יותר ממך? אמר לו: (רבי יוסי ליקום) ואם כך לעושי רצונו (בעוה"ז)

"ותקח יעל אשת חבר את יתד האהל ותשם את המקבת בגדה ותבוא אליו בלאט ותתקע את היתד ברכותו ותצנח בארץ והוא נרדם ונעף ונמת".

כתב המהרר"ו (שער הגלגולים - הקדמה לו) גם אמר לי מורי ז"ל, כי נצוצות נשמות שורש קין, היו נתונות בתוך הקליפה של סיסרא, כמבואר אצלנו שם. כי לכך יעל נתנה היתד ברקתו, כי שם מוח הדעת של החו"ג, אשר משם שרש קין כנוצר לעיל, והנה גם נצוץ ר' עקיבא שם היה, ולכן נולד ר' עקיבא מבני בניו של סיסרא כמ"ש רז"ל.

ועל זה שרה דבורה בשירתה:

"תבכך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבכך. מים שאל חלב נתנה בספל אדירים הקריבה חמאה. ידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים והלמה סיסרא מחקה ראשו ומחצה והלפה רקתו. בין הגליה כרע נפל שבב בין הגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדוד: בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא בעד האשנב מדוע ביש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי מרכבותיו. חקמות שרותיה תענינה אף היא תשיב אמריה לה. הלא ימצאו יחלקו שלל רחם רחמתיים לראש גבר שלל צבעים לסיסרא שלל צבעים רקמה צבע רקמתיים לצוארי שלל: כן יאבדו כל אויביו יהנה ואהביו כצאת השמש בגברתו".

על סיסרא אמרה (שופטים ה' לא) "כן יאבדו כל אויבך ה'", ועל רבי עקיבא אמרה "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו",

"ותשקט הארץ ארבעים שנה".

אם כן יללותיה של אם סיסרא היו מצד הטומאה שלא יאבד בנה, אבל כמבואר בכתבי הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות חיקור הדין ה' יא) שהיה זה גם בכי וצעקת השכינה הקדושה שלא יאבד סיסרא לפני שיעביר את שלשלת היוחסין שהייתה גנוזה בו, לשכינה אכפת מכל ניצוץ קדושה שיש בעולם בסוד "כי לא ידח ממנו נידח", ומאה קולות השופר באים להזכירנו את הצער שיש גם על הניצוץ הקדוש ברשע גדול כסיסרא, וכל שכן כשמדובר ביהודי שבוודאי יש בו נשמה בסוד "מאן דנפח מדיליה נפח", וזה סוד המאה קולות של השופר לעורר את הניצוץ הקדוש שבכל אחד ואחד להתעורר.

הערת המגיה: וזה בסוד "את זה לעומת זה עשה האלהים", שאפילו ניצוץ קדוש הנמצא בחבי עמוק בתוך עשרה כתרין דמסאבותא, ולכן מאה קולות כנגד עשר פעמים עשר של כל קומת הספירות של הסטרא אחרא, לעורר ולהוציא את הניצוץ הקדוש שחבי וצפון וגנוז בעמקי העמקים של הקליפות, ודווקא שם נמצאים ניצוצות הקדושה הגדולים ביותר, בדוגמת ר' עקיבא, ר' מאיר, אונקלוס הגר, וכן נשמת משיח בן דוד, בסוד הפסוק "להוציא יקר מזולל".

מרכבה שלמה של סיטרא אחרא, במלת תרמ"ב נוטריקון "תשע מאות רכב בחור" שנפרע הקב"ה בימי סיסרא.

ונלע"ד להוסיף שנרמז כאן על הגילוי הגדול שדווקא מהרשעים הגדולים (כמו סיסרא וכמו המן שמזרעו יצא רבי שמואל בר שילת (כמו שהרחבנו בסוד פורים ב"באיתי לארמוני" ח"ב פרשת תצוה ב"סוד רבי שמואל בר שילת מבני בניו של המן) יוצאים ניצוצות קדושה המחזקים את עם ישראל.

"ויסיסרא נס בגליו אל אהל יעל אשת חבר הקיני כי שלום בין יבין מלך חצור ובין בית חבר הקיני: ותצא יעל לקראת סיסרא".

יציאת יעל לקראתו, היא בסוד החכמה, שיצאה לאה לקראת יעקב (בראשית ל טו), ויצא ממנה אז יששכר (שם שם בראשית ל יח), כן גם כן ביציאה זו שיצאה יעל לקראת סיסרא, יצא ממנה רבי עקיבא, שהוא היה מבני יששכר יודעי בינה לעתים (דברי הימים א' יב לב). לכן אמר רבי עקיבא "כשהייתי עם הארץ, אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואשכנו כחמור" (בפסחים מ"ט:), בסוד יששכר חמור גרם (בראשית מט יד) כדברי הרקאנטי (פרשת ויחי).

"ותאמר אליו סוּרָה אֲדֹנָי סוּרָה אֵלַי אֵל תִּירָא וַיִּסֵּר אֶלְיָהָ הָאֱהֱלָה וַתִּכְסְהוּ בְשִׁמְכָהּ".

"ותכסהו בשמיכה", בשביל מה היה צריך התנ"ך לציין זאת? והרי קרה שם גם מעשה אונס ואמר ר' יהודא חזרנו על כל המקומות ולא מצינו עוד מלת שמיכה, אבל אמר הקב"ה: שמי כה מעיד עליה שנתכוונה לשם שמים (כדאיתא במדרש ילקוי"ש שופטים רמז מ"ד), והנה על פי הסוד יש פה רמז על רבי עקיבא שנשמתו עברה מסיסרא ליעל, וכידוע יצאה נשמתו של רבי עקיבא בקריאת שמע, שבפסוק הראשון יש כ"ה אותיות, וזה סוד שמי כ"ה.

"ויאמר אליה השקיני נא מעט מים כי צמתי". צמתי כתוב חסר א', רמז לרבי עקיבא שתצא נשמתו בא' שהיא אחד, וברגע שנשמתו של רבי עקיבא תעבור מסיסרא ליעל הרי הוא איבד את זכות קיומו, ולכן צמתי חסר א' שהרגיש ולא ידע שאיבד זכות קיומו.

"ותפתח את נאוד החלב ותשקהו ותכסהו, ויאמר אליה עמד פתח האהל והנה אם איש יבוא ושאלך ואמר ה'יש פה איש ואמרת אין".

ורמז עצום יש בשאלת סיסרא "היש פה איש", י"ש פ"ה בגימטריא רב"י עקיב"א, "ותאמר אין", לא אמרה בלשון לא, רק אמרה לשון דמשתמע לשני פירושים, לא בעברית, וכן בארמית ופירוש שניהם אמת, אין הניצוץ הזה עבר עדיין, אבל יעבור לאחר זמן.

"ישא מדברותיך"

ערך וכתב:

הרב **ישראל שלום אליהו ברדא שליט"א**

**דברי תורה אלו לעילוי נשמת אימי מורת
המנוחה מרת אורלי חיה בת שמחה ז"ל
שנפטרה ליל כ"ח באלול התש"ס, תהא
נשמתה צרורה בצרור החיים אמן.**

דבר מלכות

**"המלך הקדוש" - הלואי שזוכה.. אם תרצו
אין זו אגדה!!!**

אחי ורעי כל ישראל בני מלכים שבת שלום!!!

פרשת השבוע פותחת: **אתם נצבים היום כלכם לפני
יהוה אלהיכם, ראשיכם, שבטיכם, זקניכם,
ושטריתכם, כל איש ישראל: טפכם, נשיכם, וגרך
אשר בקרב מחניך, מחטב עציך, עד שאב מימך:
לעברך בברית יהוה אלהיך ובאלתו, אשר יהוה
אלהיך פרת עמך היום: למען הקים אתך היום לו
לעם, והוא יהיה לך לאלהים פאשר דבר לך, וכאשר
נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב:**

ולכאורה נשאלת השאלה הפשוטה, איך אפשר
להשוות את כולם כאחד, ביציבות אחת כללית
הנקראת: **"כל איש ישראל"**, והרי יש כל כך הרבה
מעמדות בסולם התארים: **"ראשים- שבטים-
זקנים- שוטרים- טף- נשים- גרים- חוטבי עצים-
שואבי מים"**, איך כל זה הופך להיות ברגע אחד עם
אחד של "איש ישראל" שכרת ברית עם אלוקים על
גילוי נציגות אלוקית בעולם?

התשובה לכך, היא בסמיכות לפרשה הקודמת: **"כי
תבוא אל הארץ"** - ארץ ישראל היא גילוי מלכות ה'
בעולם, ואין מלך בלי עם, לא יעזור לו שרים וסגנים
אם לא יהיו לו המון עם פשוטים שיכירו במלכותו,
"וברוב עם הדרת מלך", לכן לפני המלך הקדוש כל
העם מן השרים והשופטים החכמים והיועצים
היושבים ראשונה במלכות, ועד אנשי עמל וגייע
כפיים, כולם נקראים בשם כולל: **"עם אחד"**, כולם
אזרחים עם אותה תעודת זהות, כולם אהובים,
כולם ברורים, כולם גיבורים, כולם קדושים, וכולם
עושים באהבה וביראה רצון קונם....!!!

ובאמת צריך להבין איך יתכן לתבוע מכל ישראל
דרישות גבוהות כאלה של גילוי מלכותו בעולם? אז
קודם כל צריך להבין כי בנקודה היהודית הפנימית
אין הבדל ושינוי בין יהודי ליהודי- כל אחד נתבע על
חלקו בגילוי מלכות ה' בעולם, כי הנקודה היהודית
היא נקודה חד ממדית של היכל הקודש האמצעית
שכוללת את כל נשמות ישראל שעלו במחשבה לפניו

יתברך שיהיו שגרירי חוץ- **"להודיע לבני האדם
גבורותיו וכבוד הדר מלכותו"** - עד תכלית גילוי
מלכותו בעולם, בעיקר ברמה המעשית של תוצאה
בשטח- **"יכירו וידעו כל באי עולם כי אתה הוא ה'
האלוקים לבדך לכל ממלכות הארץ"**, כי נתאוה
הקב"ה שיהיה לו דירה בעולמות התחתונים כמו
שיש לו בעולמות עליונים (תנחומא נשא פט"ז), ומי כזה
כפוי טובה לא למלאות תאוות המלך- אשר נותן לנו
תאוות לבנו?! ועל זה אמר שלמה המלך (קהלת ח, ב-
ז): **אני פי מלך שמו, ועל דברת שבועת אלהים: אל
תבהל מפניו, תלך אל תעמד בדבר רע, כי כל אשר
יחפץ יעשה: פאשר דבר מלך שלטון, ומי יאמר לו
מה תעשה: שומר מצוה לא ידע דבר רע, ועת
ומשפט ידע לב חכם: פי לכל חפץ יש עת ומשפט,
פי רעת האדם רבה עליו: פי איננו ידע מה שיהיה,
כי פאשר יהיה מי יגיד לו:**

ואם יבוא איזה חצוף, וישאל בתרעומת: "מה למה
ומדוע, לא בא לי.. מה הקב"ה צריך אותי שאני
ימליך אותו"? שידע שלא יעזרו לו כל התרעומות
שבעולם ואי ההבנות בשכל המוגבל שלו לפטור את
עצמו מחובתו בעולמו, שהרי יש בעל הבית לעולם -
**"ומי בכל מעשי ידך בעליונים ובתחתונים-
שיאמר לך מה תעשה ומה תפעל"** - ככה הוא רוצה,
וזהו!!! לא שואלים על אבינו מלכנו שאלות מחוסר
הבנתנו המוגבלת, כי באמת אנחנו לא יודעים כלום-
חוץ ממה שאנחנו יודעים- שאנחנו לא יודעים, וכבר
אמר החכם: **"דבר אחד אני יודע- שאני לא יודע"**,
כי תכלית הידיעה שנדע כמה לא נדע, כי מי יבוא
אחר המלך, ובהחלט מספיקה לנו האמונה הפנימית
שהקב"ה יודע טוב מאוד מה שהוא עושה, וזה הכי
טוב בשבילנו!!

תכלית לא יעזור כלום לאף אחד, אם במוח התורה,
ואם בכוח הייסורים והגלגולים, כל איש ישראל
בסופו של דבר יחזור בתשובה אל אבינו שבשמים-
אין לאן לברוח כי לא ידח ממנו נידח, צא ולמד
מיונה הנביא שרצה לברוח מפני ה' תרשישה
באונייה שקנה על חשבון, ולבסוף דווקא אותם
מלחים שהטילו אותו לים, ראו אותו בנינוה חי
וקיים, המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו וחזרו
בתשובה (עי' ראבי"ע ורד"ק), וכמו שכתב החפץ חיים
בשער הציון (או"ח סי' תרכ"ב סק"ו) על דברי השו"ע
להפטיר בתפילת מנחה של יום כיפור בספר יונה
הנביא- שמדבר מן התשובה, ועוד שאין יכולים
לברוח מאת השי"ת, **וכוונתם: כי האדם חושב כמה
פעמים לייאש את עצמו, שאינו יכול לתקן בשום
אופן, ועל כן יתנהג תמיד באופן אחד, ואם יגזור
עליו הקב"ה למות, ימות.. אבל טעות הוא, שסוף
דבר, יהיה כל מה שהקב"ה רוצה מנפשו שיתקן,
מוכרח הוא לתקן, ויבוא עוד פעם ופעמיים לעולם
הזה (גלגולים), ובעל כורחו יוכרח לתקן, ואם כן למה**

בלי גבולות, ולבסוף הוציא הקב"ה את בלעו מפיו. ואיזהו חכם? המכיר את מקומו, כמו המים התחתונים שבכו ורצו להיות לפני המלך, והקב"ה הניחם במקומם עד עת ניסוך המים, ולכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, ואין לדחוק את השעה ולאוכלה פגה בשום פנים, אלא לחיות באמונה שהכל יבוא מאיתו יתברך בעיתו ובזמנו הכי טוב שיכול להיות, "אכן אתה אל מסתתר" בעולם הנעלם, ומשחק איתנו מחבואים למצוא אותך!

וגם אם ירצו ישראל להתחמק ממלכות שמים, לא יעזור להם כלום ולא יעלה בידם... כמו שכתוב (יחזקאל כ, לב-לט): **וְהָעֵלָה עַל רוּחְכֶם.. הִיוּ לֹא תִהְיֶה! אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים נְהִיָּה כְגֹוִים, כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאֲרָצוֹת, לְשָׂרֵת עַץ וְאֶבֶן: חִי אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה, אִם לֹא בְיַד חֲזָקָה, וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה, וּבְחִמָּה שְׂפוּכָה, אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם: וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים, וְקִבְצֵתִי אֶתְכֶם מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֻצוֹתֶם בָּם, בְּיַד חֲזָקָה, וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה, וּבְחִמָּה שְׂפוּכָה: וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל מִדְבַר הָעַמִּים, וְנִשְׁפָּטֵתִי אֶתְכֶם שָׁם פְּנִים אֶל פְּנִים: כְּאֲשֶׁר נִשְׁפָּטֵתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִדְבַר אֶרֶץ מִצְרָיִם, כִּן אֲשַׁפֵּט אֶתְכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: וְהֵעֵבַרְתִּי אֶתְכֶם תַּחַת הַשָּׁבֵט, וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם בְּמִסְכַּת הַבְּרִית: וּבְרוּתֵי מֶכֶס הַמְרָדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי, מֵאֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם, וְאֶל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל לֹא לָבֹא, וַיִּדְעֵתֶם כִּי אֲנִי יְהוִה: וְאַתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, אִישׁ גְּלוּלָיו לָכֹן עֲבָדוּ, וְאַחַר אִם אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלַי, וְאַתֶּם שָׁם קָדְשִׁי לֹא תִחַלְלוּ עוֹד בְּמִתְנֻתֵיכֶם וּבְגִלּוּלֵיכֶם: הַפְּסוּקָה הָאֲחֵרוֹן מִתֵּיחֵס לְאוֹתָם אֵלֶּה שְׁחוּשֵׁבִים לַפְּצוֹת אֶת אֱלֹקִים, וְאוֹמְרִים לוֹ: "מִצַּד אֶחָד נִיתֵן לְךָ מִתְּנוּת כְּמוֹ תְרוּמוֹת לְאַחֲזֵקֶת בְּתֵי כְּנִסְיֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת, אֲבָל מִצַּד שְׁנֵי לָנוּ אִישִׁית אֵין כּוֹחַ לְשִׁמוֹעַ לְךָ".." אוֹתָם אֲנָשִׁים שְׁפוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִיפִים- בֵּין הַבְּרִכוֹת שֶׁל הַר גְּרִיזִים וּבֵין הַקְּלָלוֹת שֶׁל הַר עֵיבֶל- אֵלֵיהֶם הֵנְבִיא מְבַשֵּׁר הַגְּאוּלָּה נוֹתֵן לָהֶם בְּרֵאשׁ, וְאֵין לָהֶם מָה לְעֲנוֹת (מִלְכִים א- ית, כא): **וַיִּגַּשׁ אֵלֵיהֶם אֶל כָּל הָעָם, וַיֹּאמֶר: "עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִיפִים, אִם יְהוִה הָאֱלֹהִים לָכֹן אַחֲרָיו, וְאִם הַבַּעַל לָכֹן אַחֲרָיו"? וְלֹא עָנוּ הָעָם אוֹתוֹ דְבָר: וְעַל הַמִּתְנַדְּדִים בֵּין הַסְּעִיפִים כְּמוֹ הָרֶךְ אַחֵי אַבְרָהָם, אָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ****

(תהלים קיט, קיג): **סְעִיפִים שְׁנֵאתִי וְתוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי:**

ואם יבוא איזה חצוף, ויבדיל את עצמו מכלל ישראל, וישתמט מנשיאה בנטל של עול מלכות שמים וגילוי מלכותו בעולם, ויאמר: "עזוב אותך.. זה פנאטי, זה היה פעם, היום עם כל ניסיונות הקידמה מותר לחפף ולהיות כמו כולם, הרי ה' מבין אותי כמה קשה לי וכבר יסלח לי, מקסימום נתחשבן איתו אחר כך".." על זה בדיוק בא הקב"ה ומזהיר אותנו בתחילת פרשת השבוע- על שיתוף כל ישראל בכל הדורות בהסכם הברית האלוקית- ללא יוצא מן הכלל: **כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עֲמָנוּ עִמָּד**

לו כָּל הָעֵמֶל, לְמוֹת, וְלִסְבוּל חִיבוּט הַקֶּבֶר, וְשֹׂאֵר צָרוֹת, וְלַחֲזוֹר עוֹד הַפַּעַם.

וְרֵאִיָּה מִיּוֹנָה הֵנְבִיא, שֶׁהַקֶּב"ה רָצָה מֵאִיתוֹ שִׁילַךְ וַיִּתְּנָבָא, וְהוּא מֵיָאֵן בּוֹזָה, וְנִס לִים, מִקּוֹם שֶׁלֹּא יִשְׂרָה עָלָיו עוֹד הַשְׂכִּינָה לְהַתְּנַבְאוֹת בַּחוּץ לְאֶרֶץ כִּידוּעַ, וְרֵאִינוּ שְׁנִטְבַע בִּים, וְנִבְלַע בְּדָג, וְהִיָּה שָׁם בְּמַעֵיו כְּמָה יָמִים, וְלִפִּי הַנְּרָאָה בּוֹדָאִי לֹא יִכּוֹל לְהַתְּקִיִּים דְּבָרֵי הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ, וּמְכַל מִקּוֹם רֵאִינוּ שְׁסוּף דְּבַר הִיָּה, שְׂרָצוֹן הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ נִתְּקִיִּים, וַיִּלַךְ וַיִּתְּנָבָא. כֵּן הוּא הָאָדָם בְּעֵנִינָיו, וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ בַּפְּרָקִי אֲבוֹת: "וְאֵל יִבְטִיחַךְ יִצְרָךְ שֶׁהַשְּׂאוֹל בֵּית מְנוּס לְךָ"- שְׁעַל כּוֹרַחךְ אֶתָּה נּוֹצֵר, וְנוֹלַד, וְחִי, וּמֵת, וְעֵתִיד דִּין וְחִשְׁבוֹן לִפְנֵי מִמ"ה הַקֶּב"ה.

בן אדם עד מתי תעמוד במרדך וקשיותך, אתה רוצה לברוח מתפקידך, ובסופו של דבר הקב"ה מגלגל אותך למקומך, צא ולמד משלמה המלך שהבריח את הסופרים היפים שלו אליחורף ואחיה שהגיע זמנם למות מאת מלאך המות- ומסר אותם לשדים שיעבירו אותם לעיר לוז שלא מתים שם, ומתו בשער העיר, ולמחרת צחק עליו מלאך המות שזה היה בדיוק המקום שהיו צריכים למות בו, ולא ידע איך יגיעו לשם, ושלמה שרצה להציל אותם, בעצם עזר לו לעשות את העבודה, כי רגלי בני אדם ערבות להוליך אותם למקום שהם מתבקשים בשמים (סוכה נג.), ואין אדם נוקף אצבע מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה (חולין ז:), וכל פרנסה היא מן השמים, ואפילו מינוי תפקיד להשקות את השדות בממטרות- נקבע רק מן השמים, כמו שכתוב: "והמתנשא לכל לראש" (בי"ב צא:). "ומלכותו בכל משלה"- אפילו על מדור הקליפות, "ואין עוד מלבדו"- אפילו כשפים (חולין ז:). "ויתרון ארץ בכל היא"- בכל עושה הקב"ה שליחותו אפילו במים מן בארה של מרים שריפאו מוכה שחין ששחה בכנרת (מדרש רבה קהלת פ"ה פ"י), ובכל עושה שליחותו אפילו על ידי נחש עקרב יתוש צפרדע (מדרש זוטא קהלת פ"ה אות י"ג), וגם קורי עכביש וצרעה הצילו את דוד המלך בהיותו במערה מיד שאול.

בְּקִיצוֹר: אף אחד לא שואל אותך אם זה מתאים לך, רק הקב"ה קובע שאינו מביא לאדם ניסיון שאינו יכול לעמוד בו, והבחירה שקולה- הכל צפוי והרשות נתונה, ומי יכול להוציא טהור מטמא- רק אחד יחיד ומיוחד! וכן ראינו בספר יצירה שאמרו: כי הרע מבחין את הטוב, ואם רץ לבד (להבין איך זה עובד..) - שוב לאחור למקום אחד, ועל דבר זה נכרת ברית. ובספר דצניעותא הסמיכו את זה על דברי בלק שאמר לבלעם הרשע: "ועתה ברח לך אל מקומך"- כי אם רצית לברוח מאת ה' לקלל את ישראל במקום לברך, בסופו של דבר חזרת למקומך לברכם כרצון ה'. ורק מה שהורשית התבונן- אין לך עסק בנסתרות לה' אלהינו, כמו בלעם הרשע שהיה בעל נפש רחבה ורוח גבוהה, ורצה לבלוע את הכל

לאפיקורוס המנקר בליבך, כי ספק בגימטריא עמלק, אבל הודאי בגימטריא הוי"ה- כי אין לנו אופציה אחרת, ובאמת אין טעם ואין תכלית ואין נצחיות בחיים- זולת הדביקות בחי החיים הקב"ה, וגם התשובה ברורה, כמו שכתוב: "נער הייתי גם זקנתי, ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם"- אלא הפוך: "כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה". וכבר הזהירה אותנו התורה: "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", וכבר הבטיח לנו הבורא: "וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים"!!!

ומה היא אותה נקודה יהודית חד ממדית? "נעשה ונשמע- אמרו כאחד"!! כי היא הנקודה המעשית לעשות את רצון ה' ולשמע בקולו מתוך אמונה אמיתית בביטול עצמי ובשפלות, בלי חשבונות ואינטרסים- אלא "ממש כמו רובוט", בין אם יש חשק או אין חשק, אל תצפו מהיצר הרע שיתן לכם חשק לעשות מצוות, אלא יש כלל ברזל: "עם האוכל בא התיאבון- ועם העשייה באה השמחה", ונתבונן ונפנים לעשות את רצון ה'- בין אם הבנתי או לא הבנתי, בין אם אני שמח או עצוב, בין אם אני מחובר או לא מחובר, בין אם אני אוהב לעשות את זה או מפחד לעשות את זה, בין אם אני מרחם על עצמי או על הזולת, בין אם אני בטוח או תמים או נוח לי לחיות בשקר, אני לא מעניין את עצמי, ואני לא אופציה בכלל, ואני שם על עצמי פס גדול, ואני לא סופר את עצמי, כי אני יותר לא על המפה, שוב לא אני במרכז המציאות אלא הקב"ה במרכז המציאות, ואותו אני עובד ובו אני מאמין, ושוב אני לא שואל את עצמי: "מה בא ליי?" אלא: "מה רצון הבורא"? ואני הולך כמו אברהם העברי - "אחד היה אברהם"- נגד כל העולם, נגד כל התחזיות והמוסכמות, ונגד כל הטבעים והיצרים, ואם כך נעשה אז מובטח לנו שגם נשמע אותו, ואם נאמין בביטול עצמי, ונבטל את רצוננו מפני רצונו יתברך, אז מובטח לנו שגם נרצה לעשות רצונו כרצוננו, ואם נרצה לראות את מלכנו (רצוין אריך- נוצ"ר חסד)- אז נזכה להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו (במדרגת יחידה של עתיק יומין- חדש ימינו כקדם)!

אז מה הקב"ה רוצה מאיתנו? שנעבוד אותו ונספר תהילותיו בכיף-י"ה, בלי יגיעה כפייתית! איפה זה כתוב? (ישעיה מג, כא-כב): **עם זו יצרתי לי- תהלתי יספרי: ולא אתי קראת יעקב- כי יגעת בי ישראל:** אם יגעת בי ישראל- תדע לך שתעית בכתובת- לא אותי קראת יעקב, כי הקב"ה טוב ומטיב, טעמו וראו כי טוב ה'! ועדיין לא פג ניחוח גילוי מלכות שמים בימי שמואל הנביא בגלגל, בהכרתת שאול המלך נגד כל עם ישראל: (ש"א יב, כ-כה): **ויאמר שמואל אל העם אל תיראו, אתם עשיתם את כל הקרעה הזאת, אך אל תסורו מאחרי יהוה, ועבדתם את יהוה בכל לבבכם: ולא תסורו, כי אחרי התהו אשר לא יועילו ולא יצילו, כי תהו המה: כי לא**

היום לפני יהוה אלהינו, ואת אשר איננו פה עמנו היום:

פן יש בכם איש, או אשה, או משפחה, או שבט, אשר לבבו פנה היום מעם יהוה אלהינו, ללכת לעבד את אלהי הגוים ההם, פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה: והיה בשמעו את דברי האלה הזאת, והתברך בלבבו לאמר "שלום יהיה לי- כי בשררות לבי אלך". למען ספות הרה את הצמאה: לא יאבה יהוה סלח לו, כי אז יעשן אף יהוה וקנאתו באיש ההוא, ורצה בו כל האלה הפתובה בספר הזה, ומחה יהוה את שמו מתחת השמים: והבדילו יהוה לרעה מפל שבטי ישראל, ככל אלות הפריית הפתובה בספר התורה הזה: הפסוק האחרון מתייחס לעונשו מידה כנגד מידה, הוא רצה להבדיל את עצמו מכלל ישראל ללכת בשרירות לבו, "ולתאוה יבקש נפרד"- לפטור את עצמו מחובתו ומילוי תפקידו- "ונרגן מפריד אלוקי", אז בא הקב"ה ומבדילו לרעה מכל שבטי ישראל, כי אם אין חובות אין גם זכויות, ועל זה אמר הקב"ה (תהלים פא, ח-יז): **ולא שמע עמי לקולי, וישראל לא אבה לי: ואשליחהו בשרירות לבם, ילכו במועצותיהם: לו עמי שמע לי, וישראל בדרך יהלכו: כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי: משנאי יהוה יכחשו לו, והי עתם לעולם: ויאכילהו מחלב חטה, ומצור דבש אשביעך:**

ואותה נקודה יהודית עומדת באמצע, בין תלת מימד של שש קצוות כלליות, המאפיינות את נפש האדם במסלול חיי הכלל והפרט, כי מצד דרום יש חכמה של חסד ואהבה, וכנגדו מצד צפון יש גבורה של עושר ויראה, ורק מצד מזרח יש תפארת של רחמים שהוא השילוב הראוי ביניהם. ועוד הפעם מצד מעלה יש ניצחון של בטחון, וכנגדו מצד מטה יש הוד של תמימות להוריד את הראש, ורק מצד מערב יש יסוד של אמת שהוא השילוב הראוי ביניהם. ואז בין כל הצדדים הקוטביים האלה, בין הענווים, בין השמחים, בין המייחדים, בין האוהבים, בין החרדים היראים, בין המנצחים, בין התמימים, בין האמיתיים, בקיצור: בין השכלתניים הרגישים והשגרתיים, ניצב באמצע: איש ישראל- "היהודי הפשוט" של "מלכות השפלות"- שאין לו מעצמו כלום, ומגלה את כוחות הנפש במחשבה ודיבור בתוצאה מעשית, והוא הופך את רצונו כל פעם מחדש להתאימו עם רצון ה' ולעובדו באהבה לשמו בלי פניות, על ידי שהוא מבוטל לכתר עליון קודם כל בלב טוב של אמונה בה' שהוא טוב ורצונו להיטיב, גם אם כרגע אני לא מרגיש את זה ורק אז יגיע בסוף גם התענוג והרצון "בחזות המתהפך", שהוא כולל את כולם!

ואם יבוא איש בער- מלך זקן וכסיל, הוא היצר הרע בליבך, ויאמר: "עזוב אותך, היום מי שהולך בתמימות עם ה' דורסים אותו"... אז דע מה שתשיב

וכל עקר מגמתו וחפצו, היה תמיד רק לעובדות ועשיות של קדושה, בלי שום חכמות כלל, רק שנעסוק תמיד בעשיות של קדושה בפשיטות, דהיינו: "להרבות בלמוד התורה, ולעשות מצוות הרבה, בכל יום, ולהרבות בתפילה ותחנונים תמיד, והכל בפשיטות, בלי שום חכמות".

והזהיר מאד: "להיות בשמחה תמיד" - והרבה מאד לדבר עמנו מזה מעניין שמחה, כמבואר בספרים הקדושים. אך יותר מזה הרבה לדבר עמנו בעל פה, והזהיר מאוד בכמה אזהרות כמה וכמה פעמים: "להיות אך שמח תמיד":

אמר הפעתיק (חיי מוהר"ן אות תקעג): ששמעתי שבשעה שאמר רבנו זכרוננו לברכה, מאמר: "נכספתי מאד להמשיך העולם על העשיה" וכו', והפליג אז בשבח עסק התורה (פמבאר בהשיחות שאחר הספורי מעשיות סימן י"ט).

שאל לו הרב רבי נתן זכרוננו לברכה: "ואם אחד הוא בעל עברה ממש רחמנא לצלן"? השיב לו רבנו זכרוננו לברכה: "וכי אתה יודע גדל מעלת התורה הקדושה? הלא עסק התורה הוא גדול במעלה משמירת הברית! כי ברית ביסוד, ואורייתא בתפארת" (עין בתקונים בסוף תקונא תליתאה):

אך באמת עקר המלחמה כנגד היצר הרע, הוא רק על ידי התורה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "אם פגע בך מנוול זה - משכּהו לבית המדרש, אם אבן - הוא נמוח. ועל פן קראו מנוול, כי עקר התגברותו על ידי הנוול של הבגדים הצואים פנ"ל, והתקון על ידי מימי התורה וכו' וכנ"ל. וכמו ששמעתי מפיו הקדוש זכרוננו לברכה, שאמר: "נכספתי מאד להמשיך העולם אל עשיה, דהיינו שיהיה חיוב לכל אחד בכל יום ללמד פן וכך פני ערכו" וכו'. ושאילתי אותו אז: "הלא יש בני אדם בעלי עברות רחמנא לצלן?! השיב בלשון גערה קצת: "אין אתה יודע כח הגדול של התורה!!"

וכונתו היתה: שאפלו מי שגלגל בעברות חס ושלו, ונדמה לו שאי אפשר לו לצאת משם. אם אף על פי כן היה קובע לו שעורים קבועים לתורה בכל יום ויום, היה כח התורה מתגבר עד שגם הוא היה נתתקן ויוצא מהם סוף כל סוף. (עין מזה בשיחות הר"נ שאחר הספורי מעשיות).

נמצא: שעקר נצחון היצר הרע על ידי התורה, אבל הבעל דבר מתגבר על האדם על זה בעצמו לבטלו מהתורה. ואפלו כשאדם עוסק לפעמים בתורה הוא מתגבר להפילו מזה. ועקר הסתתו לדחותו מהתורה חס ושלו, הוא על ידי זה בעצמו מחמת שרואה שעוסק בתורה, ואף על פי כן עדין הרע שלו בתקפו, על פן מתגבר עליו הבעל דבר להסיתו לדחותו חס ושלו מהתורה לגמרי. אבל מי שמתקבל על האמת לאמתו, ויזכר באמת יום המיתה שסוף כל סוף יעברו ימי חייו כצל עובר, ויצטרך לתן דין וחשבון. בודאי לא יסתכל על הסתת היצר הרע, ויקים דברי

יט' ש' יהנה את עמו בעבור שמו הגדול, כי הואיל יהנה לעשות אתכם לו לעם: גם אנכי חלילה לי מחטא ליהנה מחדל להתפלל בעדכם, והוריתי אתכם בדרך הטובה והישרה: אך יראו את יהוה ועבדתם אתו באמת בכל לבבכם, כי ראו את אשר הגדל עמכם: ואם הרע תרעו, גם אתם גם מלפניכם, תספּו (כמו שקרה באמת במלחמת ישראל ופלשתים בגלבו):

דוד המלך מגלה לנו בספר תהלים את סוד כוחו בתור מלך המשיח, בפרק מ"ה של עולם התיקון הכללי (ב-ג): רחש לבי דבר טוב, אמר אני: "מעשי-למלך", לשוני עט סופר מהיר: יפּיפּית מבני אדם, הוצק חן בשפתותיך, על פן ברכך אלהים לעולם: דוד המלך מגלה לנו שקיבל על עצמו לומר לפני כל מעשה שעושה: "מעשי-למלך", שעשה את כל המעשים שלו בעולמו בשפלות של מלכות - רק לשם מלכו של עולם בלי התחשבות בסביבה, אלא פעל- "בשם כל ישראל - למען שמו באהבה", ושם הוי"ה עמו - שהלכה כמותו, הליכות עולם לו - ללכת מחיל אל חיל, ולכן נסמכה פרשת נצבים לפרשת וילך? שאין יציבות אלא למי שהולך בעבודת ה' "ברצוא ושוב" ולא נעצר לעולם! דוגמא קלסית לביטול עצמי מצאנו בדברי דוד המלך למיכל אשתו שהוכיחה אותו על מיעוט כבודו (ש"ב, כא-כב): ויאמר דוד אל מיכל, לפני יהוה אשר בחר בי מאביך ומפל ביתו, לצנות אתי נגיד על עם יהוה על ישראל, ושחקתי לפני יהוה: ונקלתי עוד מזאת, והייתי שפל בעיניי - ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה? ואז ממשיך דוד המלך ואומר: "לשוני עט סופר מהיר" - ולכן: "הוצק חן בשפתותיך"! מה הקשר בין: "אומר אני מעשי למלך - לשוני עט סופר מהיר"? אלא רוצה לומר כי לימוד לשונו בתורה, הוא כאילו כתב בעט את האותיות היוצאות מפיו, כי עקימת שפתו הוא מעשה, והדיבור כמעשה, ומי לנו גדול מדוד המלך שאמר: "מה אהבתי תורתך, כל היום היא שיחתי-בפה, גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת", ובאותו יום שנפטר דוד המלך ביום השבת שחל בשבועות לא הפסיק פיו לגרוס בדברי תורה. וכן גילה לנו רבנו מאור עיננו מנחם נפשנו רבי נחמן מאומן (שיחות מוהר"ן אות יט) ואמר: "נכספתי מאוד להמשיך את העולם אל עשייה" - שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד, ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור!!!

ואמר: שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאוד, שנלכדו במצודה רעה, עד שרגילים בעברות חס ושלו רחמנא לצלן, אף על פי כן הכוח של התורה גדול כל כך, עד שיכולה להוציא אותם מן העברות שרגילים בהם חס ושלו. ואם יעשו להם: "חוק קבוע - וחיוב חזק", ללמוד בכל יום ויום כך וכך, יהיה איך שיהיה.. בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה, כי כוח התורה גדול מאד.

שלה, ולא בזקנה. אבל באיש הזכר אין בעיה עם שערות הזקן, כי הוא מצד החסד, וצריך קצת מדיני הזקן לאיזון נפשי עם גבורה, ועל ידי החסד ממתיק ומבסס את דיני הזקן שלו ברחמים ממוזגים, שהוא זיווג מאוזן של חסד ודין כראוי.

מהפכת הצמצום - "המפץ הגדול"

לפני בריאת העולמות היה הבורא הוא ושמו בלבד, ואז עלה במחשבה לפניו לפנות מקום לברוא עולמות כדי להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, להראות שלמותו, ולגלות יחודו, ולהיטיב לברואיו בהנהגת מידותיו, להוציאם מן הכוח אל הפועל בהתפשטות מצומצמת לפי יכולתם, כדי שלא תתבטל הבריאה המוגבלת לפני מציאותו המושלמת שאינה מוגבלת, כמו ביטול אור הנר לפני אור השמש, ורצה לשתף את נציגיו בני האדם בהנהגת העולמות בזכות הבחירה בצלמו כדמותו, להתענג עליו ולהינות מזיו שכנתו, כמו שאנחנו מברכים אותו בברכת האילנות: "אשר ברא בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם".

אפקט מוסרי: ללמוד מן הבורא שהשריש בנו את מידותיו הטובות, כי במקום שאתה מוצא גדולתו המושלמת, אתה מוצא את ענוותנותו שצמצם עצמו לפנות מקום לזולת, כדי שגם אנחנו נלמד לצמצם את עצמנו, ליצור שותפות חברתית ואחדות ציבורית, לתת לזולת להתבטא גם אם אנו חושבים שאנחנו "מושלמים".

- להוציא כוחותינו בפועל, ולממש כישורינו, בתרומה הגונה לזולת, ותיקון העולם, כדי שלא נרגיש "מבוזבזים".

תשובה קדמה לעולם - "צ'אנס"

הבורא רצה לברוא בריאה מורכבת מטוב ורע, להשלים ולאחד כוחות הפוכים ומוגבלים בתוך גלגל החיים שאינו מוגבל - כמו מעגל שלא נגמר, כדי לגלות את כל הצדדים האפלים איך גם הם כלולים באחדות שלמותו, שהרי אין האור ניכר אלא מתוך החושך, ואין התפשטות בלי צמצום, ואין גילוי בלי הסתר, ואין הטוב נבחן אלא מתוך הרע, כמו חיים לאחר המוות, ותיקון לאחר קלקול, לכן יצר אור וברא חושך, עשה שלום וברא רע, והוציא טהור מן הטמא, ובני אדם חיים כדי למות, ומתים כדי לחיות בגלגולים חדשים, בגלל שהבורא צפה מראש אפשרויות של קלקול בשותפות נציגיו הנבראים המוגבלים בתיקון עולמו, לכן גם הבורא במחשבתו היה מחריב עולמות שלא הצליחו להתקיים בצמצומים, כי הם מועדים לקלקולים ושבירת הכלים, ופינה את השברים כדי לבנות עליהם יסודות איתנים להעמיד עליהם עולמות חדשים, על ידי שברא שבע אפשרויות של תיקונים מופשטים

רבותינו זכרונם לברכה: "לְעֵסֶק בְּתוֹרָה כָּכָל יוֹם חֵק וְלֹא יַעֲבֹר יְהִי אֵיךְ שִׁיְהִי, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הַמָּאוֹר שָׁבָה יִחְזַרְהוּ לְמוֹטָב" (ליקוטי הלכות או"ח הל' סעודה ה"ה).

וכבר אמרו חז"ל: "לא המדרש העיקר אלא המעשה, אמור מעט ועשה הרבה, והכל לפי רוב המעשה". וכבר הרחיב על זה הדיבור רבנו חיים מוואלוז'ין בספרו נפש החיים (ש"ג פ"ה ועוד) על חשיבות עשיית המצוות במעשה דווקא, ובזכות נקודת העשייה המשותפת לכלל ישראל בשפלות-מתוך ביטול עצמי באמונה, נביא את הגאולה אל עולם העשייה דווקא בב"א, וכאשר שאלו את הגר"א איך אפשר להצליח בעבודת ה'? ענה להם: העקשן יצליח! וכמו שראינו בסיפורי מעשיות לרבנו נחמן מאומן (מעשה א') מאותו משנה למלך שהתעקש נגד כל העולם למצוא את "הבת מלך" - ולבסוף הצליח! שבת שלום ומבורך!!!

מדור

נפלאות הקבלה

הטעם שאין זקן לנשים ויש זקן לאנשים מה ההבדל בין שערות הראש לשערות הזקן הטעם שאין לשדות שערות הראש כמו דין אשת יפת תואר

הזקן נקרא: "דיוקן הנאמנות", שהוא נאמנות לדיני המלכות, ולכן לא נמצא זקן בנשים, כי כל השערות הם דינים, והאשה בעצמה היא דין, ואם נרכיב דין על דין נחריב את העולם, כמו הלוויתן הנקבה שהרג אותה הקבי"ה, ומלח אותה לצדיקים לעתיד לבוא בסוכת עורו של לווייתן, כי אם היה משאיר אותה עם הלווייתן הזכר, היו מחריבים את העולם מרוב דינים.

ועם כל זאת יש לאשה שערות הראש, כי יש הבדל ביניהם, שהרי שערות הראש הן רכות וחלקות ומסודרות יותר, ורומזות על דינים חלשים ורפויים, ולכן האשה מאריכה את שערות ראשה ומתייפה ומתנאה ומסלסלת בהן, כי הן בבחינת הדינים שלה, ומצא מין את מינו חוזר וניער. אך לדוגמה באשת יפת תואר, כיון שהיא דין קשה, כתוב: "וגלחה את ראשה", בדיוק כמו השדות שהן בלי שערות הראש מריבוי הדינים שלהן.

מה שאין כן שערות הזקן, שהן קשות חלולות ושמונניות ומסובכות, הן רומזות על דינים תקיפים וקשים עד מאוד, ולכן אין זקן לנשים כדי שלא ימצא בהם דינים קשים יותר מדאי, כי גם בשורשן בפרצוף מלכות הנקבה לא נמצא בחינת זקן, כדי שלא תהיה אחיזת הדינים הקשים בדיני המלכות התחתונה, ועל ידי זה תהיה בה אחיזה גדולה לקליפות בדיני הזקן שלה, ואז היו מתרבים דינים בעולם עד אין קץ חס ושלוש, לכן אין לנקבה זקן אלא בשערות ראשה בלבד, וזה "דיוקן הנאמנות"

פעולה ותוצאה, ולכן כל הנבראים הנמצאים: אפשריים, תכליתיים, ומתרבים, וחסרים, ומוגבלים. והבורא יתברך מקיפם מבחוץ וממלאם מבפנים, כי הוא סיבת קיומם וישותם, וכל אחד מן הנבראים יהיה נצחי ושלם בערך האחדות האלוקית שתחול עליו!

אין אחדותו יתברך כמו אחדות של פרטים רבים:
אלא הוא מאוחד בעצמו בתור סיבה ראשונה לכל האחדים והריבויים, ואינו תלוי ומתפעל מזולתו, והוא משולל בתכלית השלילה מכל גשמיות גוף וצורה שנמדדת בתורת היחסות בערכים מידות ושיעורים, ונפשות ושכלים, וחיות מציאות ועצמות. ותואר מעלתו כיחס האחד הנבדל על המספר המשותף בצירוף מספרים תלתיים!

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ":
כוח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים, כי מאהבת ה' את ישראל רצה לגלות לנו מצפוני סתריו, להודיענו חכמה נפלאה, מה שלא ידעו שאר גויי הארץ שאין להם חלק בתורתו, ותורה בגויים אל תאמין, מגיד דבריו ליעקב חוקי ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללו-יה, עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית, שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, שלא שם חלקנו כהם ולא גורלנו ככל המונס, ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, כי כל פעל ה' למענהו, וכל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ברוך הוא וברוך שמו שהכל ברא לכבודו, להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, ואנחנו חלק אלוה ממעל, וכבודו הוא כבודנו, ומלכותו היא מלכותנו, ומלכותו בכל משלה, אין עוד מלבדו ואפס זולתו!

כשרצה הבורא לברוא את העולם הזה, להניח שם את האדם אשר יצר בחכמה, לעבוד לפניו ולשרת בשמו לעובדה ולשומרה: הכין בראשית עולמות עליונים ממנו שיהיו לפניו, כולם רוחניים בלי גשמיות כלל ועיקר, כי רק בעולם הזה יש גשמיות של מקום וזמן, וכוח המשיכה, שטח קו ונקודה, ועוד כהנה וכהנה. וגם העולם הזה הגשמי יצא מענפי הספירות האלוקיות, אך למעט השפעתם וכוחם עליו, הרחיק את העולם ממקורו העליון, ונגלה עליו לפעול בו במעשה הרכבה של יש ואין, על מעשה בראשית, כי התאוה הקב"ה שיהיה לו דירה בעולמות התחתונים כמו בעולמות העליונים, ואבית תהילה מגושי עפר מקרוצי חומר!

כאשר רצה המאציל העליון להוציא את הנבראים הנוצרים והנעשים הגשמיים: העיר את הכוחות

קודם בריאת העולמות במיזוג רחמים, ואלו הן: (א) תורה. (ב) גיהנום. (ג) גן עדן. (ד) כסא הכבוד. (ה) בית המקדש. (ו) תשובה. (ז) שמו של משיח.

אפקט מוסרי: כל העולם כולו גשר צר מאוד, והעיקר לא לפחד כלל מירידות- נסיונות- נפילות- מניעות, כי נסיגה אחורה מהווה מנוף רב עוצמה ותנופה קדימה להתעלות, לאחד כוחות ולהשלים את כל ההפכים באחדות אחד, כי לכל מטבע יש שני צדדים, ואז המניעות הופכות להיות נעימות, כי מה שלא מחסל - מחשל, וקלקול נגע הפשע הופך להיות תיקון עונג השפע, וקנינות הופכות להיות תיקון, כי אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם, "ושבע יפול צדיק וקם - וצדיק באמונתו יחיה".

כל המציאות מתחלקת לשני חלקים: יש כאלה שהם חייבים להיות כמו ישראל והתורה הקדושה, ויש כאלה שהם רק יכולים להיות כמו הגויים ובעלי חיים וצמחים ודוממים שונים שהם אפשריים ואינם מוכרחים, וגם ישראל והתורה הם חייבים להיות רק מצד אחד יחיד ומיוחד שהוא חייב להיות מעצמו, וסיבת מציאותו מוכרחת בעצמותו, והוא לא משתתף ולא משותף ולא מתפשט בכמות ושינוי, והוא הסיבה היחידה לכל מציאות הנמצאים!

המציאות האישית והמיוחדת של הסיבה היחידה:
שהיא עצם האלוהות, היא כוללת את כל המציאות, לכן כל המציאות היא לא איתו, אלא בתוכו, והמציאות היא מאוחדת בעצמותו, בלי להתפשט חוץ ממנו, כי אין חוץ ממנו אלא הוא כל המציאות האין סופית, וברצונו צמצם את עצמו בנקודת המלכות האמצעית לגלות את שמו, וריכז ועיבה את אורו האין סופי להתעבות ולהתגלגל כמו כדור עגול גבולי בסוד "קיפול המלבוש" כמו שפה עגולה סביב צמצום החלל העגול, לפנות מקום לנבראים באמצע אורו ממש, והוציא את כוח הגבול מאין סוף, והיא שלמותו המיוחדת שכוללת את הסוף באין סוף, ואת גילוי הגבול באין גבול!

הקב"ה מחוייב המציאות מעצמו: חי וקיים ומסתפק בעצמו בלי עזרה זולתו, והוא פשוט בתכלית הפשיטות, ושלם בתכלית השלמות, ויחיד בתכלית האחדות, בלי שינוי וחיבור, ובלי מספר והרכבה, ואין לו סוף ואין גבול ותכלית לטובו ויכולתו, אין עוד מלבדו ואפס זולתו, ולא יחולו בו כל ההרכבות של חומר וצורה שברא לקיים את הנמצאים הנבראים, ואלו הן: חלקי השיעור, אורך רוחב ועומק, ראש תוך סוף, עצם מקרה והבדל, כוח ופועל, מונח וטבע, עצמות ומציאות, הנפשות השכליות, והשכלים הפשוטים, סיבה ומסובב,

חודש תמוז ותשעה ימים של תחילת חודש אב (והם סוד ט' אותיות של שם ב"ן הכלולים בבחינה אחרונה של שם ס"ג), היה אז כל משך זמן עולם התוהו, כי אז היה חורבנם ושבירתם, שהוא כל סוד עולם התוהו, ואלו הן תשע בחינות: שבעת מלכים, וכללות ד' אחוריים של אבא ואימא וישראל סבא ותבונה שהתבטלו הוא שמונה, וכללות נצח הוד יסוד של רגלי כתר שנפגמו הוא תשעה, והם נפגמו ונתבטלו ומתו בתשעה ימים, ונגמר שבירתם ונפילתם בתשעה באב, והרי נגמר אז כל הרע בתשעה באב, ולכן יצא בו כל מה שיצא עד צום תשעה באב על חורבן בית המקדש, וגירוש ספרד¹.

¹ ראה לש"ו ספר הדעי"ה (ח"א ד"ו ס"ד). והיא שיטה ראשונה.

לעומת זאת יש שיטה שנייה: לרמ"ע מפאנו בספרו עשרה מאמרות (מאמר המידות המידה השלישית) עם רמז ברור לתורת השמיטות והיובל הגדול, וז"ל: "בנין אב מכתוב אחד, ובנין אב משני כתובים". והרמז: בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, כטעם בתשרי נברא העולם (וכבר זכרנו מזה בריש מאמר חקור דין פרק ג'). והיה יום אחד של מעשה בראשית כ"ה באלול כנודע, והיה לילו בכלל התוהו כמבואר בכתוב (מולד בהר"ד), ויום ששי היה ראש השנה (יסוד שבגבורה), והנה הפחותה שבשנים היא שני"ג ימים, סימנם: אם הבנים שמח"ה, נמצאו שמ"ט ימים עלו בתוהו, מ"ט יום לכל אחד ממלכים קדמונים שמתו (בריש ספרא דצניעותא), ואלה שמ"ט יום, הם: שמיטת התוהו שקדמה לעולם.

או אמור שהשנה היא שני"ד ימים, כי יום ראשון של מעשה בראשית זיל הכא קא מדחי ליה, שהן שמ"ט יום בלעדיו, זיל הכא קא מדחי ליה שאין לילו עמו במלאכתו, **ויש בזה קצת דוגמא לשנת החמישים של יובל, שהיא עולה לכאן ולכאן** (וכזאת חקר הרוגצ'ובר במכתבו, כי יום ראש השנה עולה לכאן ולכאן, ושייך לשנה הקודמת ולשנה הבאה, יום שמפריד בין שנה לשנה, ובעצם גם מחבר ביניהם). שנמצאו ארבעה ימים שלמים ולילותיהם גימיהם לחיי המלך השמיני, שיצא מכלל התוהו, ולכלל תיקון לא בא, אלא בימיו התבטלה הארץ, והאריך כל הימים הללו על ממלכתו, ונטל שכרו כפועל בטל לפני מלך לבני ישראל, זה אדם הראשון שהוא דוד, והוא משיח, ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים במידת הדין, הקדים ושיתף מידת רחמים, כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות.

לפיכך מונים לתקופה מניסן שקדם תשרי, כשם שמונים ללבנה מאז בהר"ד מולד של תהו, והוא טעם בניסן נברא העולם, שהיא בריאה לסדר זמנים, וכל דברי חכמים קיימים, אע"פ שמקצת מפרשים לא אמרו כן, והבן.

כי מולד של תהו הוא ההעדר שקדם להוויה, באותה הנהגת הדין וקדימת התקופה מניסן, הוא ההעדר הקודם להנהגת החסד, וקרבת ההעדר משלמת ההוויה (ראה קרן אורה תענית ב.), כנודע בחכמת הטבע, והמורגש מופת ראייה אל המושכל. ואולם צירוף בראשית שהוא אחד בתשרי, בין למר ובין למר אתיא, כמו ששינו: "שטרי חוב המאוחרים כשרים" – כי בא הרמז על בריאת האדם, שאז הושלם התכלית למעשה שמים וארץ, והגיע זמן חיובם של כל היצורים כולם, לשמור את תפקידם לא יסורו ממנו. ע"ש.

ויש עוד שיטה שלישית: בספר עמק המלך (שער ה' פכ"ה פכ"ח פ"ל פמ"ז פנ"ד) בדרוש תתקע"ד דורות, כי הרבה עולמות, היו שנחרבו, שכל ספירה היה לה עולם בפני עצמה שהעמידה ק"ן דור, מלבד מלכות שהעמידה כ"ו דורות של קיום והעמדה, ועוד אחר כך ע"ד דורות של חרבן שנחרבו גם הם כראשונים.

ועל תורת השמיטות עד היובל הגדול, כמעט כל המקובלים הסיכמו לה: ראה מאמר "תורת השמיטות" בקונטרס אחרון לספר מערכת האלהות (הנדפס מחדש ע"י י. בקר ירושלים תשע"ג ע"פ רוא"ח), פרט למחר"ו בשער מאמרי רשב"י (דמ"ו ע"א) ע"ש השגתו. ויש לי בס"ד ארבעה תירוצים להשגתו

העליונים של הספירות האלוניות לתת ענפיהם, ולהאיר במדרגות השפלות שיצאו נפרדות ממקורן עד התהוות גשמית, כי כל כך התמעטה הארתן והתעבתה מציאותן עד כדי עשיית מציאות ארצית, "והארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים" – עד שהגיעה הארץ למדרגתה הנוכחית. והכוחות הראשונים שבעת מלכי אדום הקדמונים הולידו בעולם הזה על סדר עולם התוהו, כי הם היו הראשונים במציאות החשוכה, וכשהוציאו ענפיהם והעמידו תולדותיהם, הוציאו חומר אחד שהוא כולל בתוכו את כל הכוחות ביחד בצורת נקודה בלי הבדלים וחילוקים, והוא כולל את כוח כל הבריות שנבראו אחר כך, והוא נקרא בשם היול"י בשפת הפילוסופים, המקביל לבחינות צורט"ק ואור שם מ"ה החדש בשפת הקבלה, ואחר כך האירו ספירות התיקון, ובהארה הפנימית הזאת התחילו החלקים להיות ניכרים, בצורת קווים, ומשקל של פרצופים מקושרים בעולמות הברודים!

השתלשלות העולמות מן האין סוף אל הנבראים לפי ערכם: "צמצום" – אין סוף בצורת חלל עגול, "רושם" – האור בחלל הפנוי, הכנסת "קו" – אור אין סוף לתוך החלל בספירות "עיגולים ויושר" – של "אדם קדמון", ומן אורות "אוזניו חוטמו ופיו" נעשה "עולם העקודים" שהיו קשורים כל האורות בכלי אחד, ומן אורות רגליו שעלו בפרסה חזרה דרך עיניו ויצאו החוצה והתגלו למטה מן הטבור, נעשה מהם "עולם הנקודים" שהוא עולם התוהו ושבירת הכלים, ואחר כך נתקנו משקל הפרצופים וספירות של שלשה קווים "בעולם הברודים", ונעשה "עולם האצילות", וממנו השתלשלו עולמות בריאה יצירה עשייה בסוף רגלי אדם קדמון עד עקבו.

שבעת מלכי אדום הקדמונים: הם שבע ספירות תחתונות של "עולם הנקודים" שמתו ונשברו כליהם בעולם התוהו, ואלו הן: דעת (בלע בן בעור), חסד (יובב בן זרח מבצרה), גבורה (חושם מארץ התימני), תפארת (הדד בן בדד), נצח והוד (שמלה ממשקה), יסוד (שאל מרחובות הנהר), מלכות (בעל חנן בן עכבור), ואחרי שנתקנו כליהם, נהפכו מספירות בצורת נקודות עצמאיות, לאיחוד פרצופים בצורת קווים משותפים, ונקרא: "עולם האצילות". וספירת כתר נפגמה ברגליה, וספירת חכמה ובינה התבטלו אחריהם, והן שלש ספירות ראשונות שירדו ממעלתם בעולם האצילות.

משך זמן יציאת מלכות אדום ושבירתם בעולם הנקודות והתוהו לפני בריאת העולם, היה כ"ג ימים של "ימי בין המצרים", מתאריך י"ז בתמוז עד סוף תשעה באב: שהם י"ד ימים האחרונים של

התווה שהיה וי"ד, נקבל בהר"ד - יום ב', ה' שעות, ר"ד חלקים. והכוונה היא שאם הלבנה הייתה משמשת באותה שנה, שהיא שנת עולם התווה, היה המולד שלה: בהר"ד. וכן היה בעולם התווה שמלכו ששה מלכים (וכל אחד אמר: "אני אמלוד" ומת, ועל ידי זה השרישו גם ללבנה לקטרג על החמה - "שאינ שני מלכים משתמשים בכתר אחד"), וכשמלכה הבינה של אימא עליונה שהיא שביעית עליהם והתעברו בה, נחרבו כולם בשנים עשר שעות של י"ב תיקונים, ולכן הייתה כל אותה שנה לפני בריאת האדם ויציאת שם מ"ה החדש - במולד התווה של בהר"ד, שהם י"ב חודשים של תווה. ורק אז באה חודש י"ג בראש השנה החדשה של חודש תשרי, בשליטת הארת הנהגת הבינה של אימא עליונה, וחיידה שוב את עולם התיקון.

הקב"ה מלביש רצונו ומעשיו בחמשה פרצופים של הנהגה עליונה והשגחה תחתונה, ואלו הן:

שלוש פרצופי הנהגות ששייכות בעיקר לעולם הבא:

- 1) עתיק יומין (כתר עליון-זקן בא בימים-תענוג) ואריך אנפין (כתר-סבא ארך אפיים-רצון).
- 2) אבא (חכמה-גלם).
- 3) אימא (בינה-ציור).

שני פרצופי הנהגות ששייכות בעיקר לעולם הזה, ונקראים "אבינו מלכנו", ואנחנו בניהם ונאחזים בהם, ונמדדים בהם ארבעה שלבים בהתפתחות הנהגתם - "עיבור, יניקה, קטנות, גדלות", ובנקבה - "נסירה", עד שהם ראויים לזיווג רוחני שהוא ייחוד ההנהגה העליונה עם ההשגחה התחתונה להוציא נשמות:

4) הבן הזכר זעיר אנפין (פנים קצרות של שש רוחות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, ומשפיע ומנהיג כמו זכר).

5) הבת הנקבה (השגחת המלכות, שהיא השראת השכינה הקדושה של כנסת ישראל, שהיא מקבלת את השפע מן הפרצופים העליונים כמו נקבה שהיא בחינת נקב ורצון לקבל).

ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים: כי יש גם חמשה פרצופים של קליפות הטומאה בדיוק כמו שיש בקדושה, עתיק ואריך-אבא-אימא-זעיר-נקבה, וכל דבר בעולם הזה הוא דואלי, ושני צדדים למטבע השלם.

שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הם ארבעה מילואי שם הוי"ה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י הוא שם הוי"ה במילוי ע"ב כנגד פרצוף אבא, יו"ד ה"י וא"י ה"י הוא שם הוי"ה במילוי ס"ג כנגד פרצוף אימא, יו"ד ה"י וא"י ה"י הוא שם הוי"ה במילוי מ"ה כנגד פרצוף זעיר אנפין, יו"ד ה"י ו"ו ה"י הוא שם הוי"ה במילוי ב"ן כנגד פרצוף הנקבה.

זמן התיקון היה מ"ה ימים על ידי שם מ"ה החדש, שהתגלה בתאריך כ"ה באלול לפני בריאת העולם בראש השנה: כ"א ימים הנשארים מן חודש אב, וכ"ד ימי אלול, שהם ביחד מ"ה ימים, הצמיח אז אור לישרים, שהוא שם מ"ה החדש (יו"ד ה"י וא"י ה"י בגימטריא מ"ה), ויצא ונתגלה למטה ביום כ"ה אלול, שהוא יום ראשון לבריאת העולם.²

מולד התווה: מולד בהר"ד נקרא מולד התווה, כי הוא יום בריאת העולם לפני שנברא אדם הראשון, ובגלל שעולם התיקון התחיל עם בריאת אדם הראשון (אדם בגימטריא שם מ"ה שהוא תיקון שם ב"ן), כמו שכתוב: "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ, ואדם אין לעבוד את האדמה", "אשר יצר את האדם בחכמה" - בכח מ"ה, הרי שכל מה שהיה לפני בריאת אדם הראשון שייך לעולם התווה.

העולם נברא ביום כ"ה באלול: ובתאריך א' בתשרי

"ראש השנה" נברא אדם הראשון ביום השישי (יסוד שבגבורה), והמולד היה אז: וי"ד - יום ו', י"ד שעות מליל שישי. וכיון שההפרש בין מולד חודש למולד חודש הבא, הוא: אי"ב תשצ"ג - יום א', י"ב שעות, תשצ"ג חלקים. ואם נכפיל את זה בשנים עשר מולדות של י"ב חודשי השנה, הרי שההפרש בין מולד של תשרי למולד של תשרי בשנה הבאה, הוא: ד' ימים, ח' שעות, תתע"ו חלקים. נמצא שאם נפחית ד' ימים ח' שעות תתע"ו חלקים, ממולד

להצדיק את המקובלים הנ"ל, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים:

א) שמיטת החסד הייתה בשבירת הכלים ומיתת ז' מלכים בעולם התווה מריבוי חסד עד שקלקלו, ונהפך להם לדין ומבול (מה שהיה - בשמיטת החסד, הוא שיהיה - בשמיטת הגבורה מיום נח), והיו להם גופות ספירים. וזו היא שיטת הרמ"ע מפאנו, והרב נפתלי בכרך בספר עמק המלך הנ"ל (שער ה') ע"ש. וכ"ן דעת מהר"ם פאפירש בספרו תורה אור בכמה מקומות (שמות כ"א פ' משפטים, ובמדבר ר"פ בהר).

ב) שמיטת החסד הייתה לפני עולם התווה ושבעת המלכים בעולם הנקודים, ואפשר שהייתה שמיטת החסד בעולם העקודים.

ג) אנחנו נמצאים בשמיטת החסד, כמו שהבין הרדב"ז בספרו מצודת דוד (מצוה רח"ץ), בדעת רבנו מנחם.

ד) אנחנו נמצאים בשמיטת המלכות שהיא האחרונה, כמו דעת מהר"ם דיליאון בספרו לבנת הספיר המובא בספר מצודת דוד (מצוה רח"ץ) לרדב"ז. וראה ביאור הגר"א לתיקוני זוהר (תיקונים ל"ה-ל"ו מ"א), ולש"י (דע"ה ח"ב דרוש ג' ענף ז'). ודו"ק.

² לש"י בספר הדע"ה שם. וראה בספר הקדו"ש (מאמר אדם דאצילות פי"ה ופי"ו), ובספר דע"ה (ח"ב דרוש ב'), ובשער סנת"א (פי"ה אות מ"ו מ"ז מ"ח). ע"ש. והוא במה שנודע כי אריך אנפין מתפשט עד סוף כל האצילות כולו, שהוא עד התחלת עולמות בריאה יצירה עשייה, וכל העולמות תלויים עליו, ובסוד הפסוק: "ואתה מחיה את כולם", כמו שכתב בעץ חיים (שער הכללים ספ"ט, ובכמה מקומות). ע"ש. ובעולמות בייע היה מיתת המלכים, ונפילת כל הניצוצות קדושה כאשר הגיעו למקום בייע (כמ"ש בשכ"ה"כ פי"ב, וע"ש ספ"ז). ולכן מתפשט אריך אנפין עד שם, כדי לשומרם ולהצילם בכל האפשרי, וכן להעלותם ולתקנם תמיד, והוא על ידי אור אין סוף שבו כנודע.

מדור שואל ומשיב אקטואלי על ארבעה חלקי שולחן ערוך אורח חיים סימן א'

על מה שמכנו בימינו שלא לעורר את השחר? מפני שירדה חולשה לעולם, כמו שכתוב³: "נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם", חיל- ראשי תיבות: חולשה ירדה לעולם. וגם מפני שאינו דין גמור אלא רק מידת חסידות, והראיה שכתב בתחילת שולחן ערוך: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו", הרי שמדגיש קימה בבוקר מצד הדין, ומה שהוסיף: "שיהא הוא מעורר השחר"- הוא כבר מידת חסידות. והרי גם הרמ"א כתב עליו: "ועל כל פנים לא יאחר זמן תפילה שהציבור מתפללים", ללמדנו שזה מספיק מעיקר הדין. וידוע כי בזמננו היו ישנים אחרי ארוחת ערב מוקדמת, ואז היה להם כוח להשכים קום ולעורר השחר, אחרי שישנו שמונה שעות כמו שכתב הרמב"ם⁴. מה שאין כן בימינו בעקבות אור החשמל, עולם הפוך ראיתי, בערב רק מתחילים את היום, וכל הלילה עוד לפנינו.. ולכן התהפכו היוצרות ומתהפכים על המיטות, משנה עיתים ומחליף את הזמנים!

מה עדיף, להתפלל בנץ עם ראש מסוחר מעייפות בלי כוונה בגדר "מתנמנם", או להתפלל אחר כך עם ראש צלול בכוונה? גם על זה אמרו⁵: "טוב מעט בכוונה, מהרבות שלא בכוונה". ולכן אם דרך עראי יצא שהיה מאוד עייף בנץ, כגון אחרי חתונה מאוחרת, יתפלל לאחר הנץ עם כוונה צלולה שהיא תנאי מעכב בעיקר התפילה, ולא יתפלל בנץ ויפסיד את הכוונה, וגם יש לחשוש שיבלע כמה תיבות ואותיות מרוב עייפות, ותהיה תפילתו חס ושלום כמו גוף בלי נשמה!

מה התביעה לקום להתפלל בזמנה, והרי הוא אנוס באנוס שינה, ואנוס רחמנא פטריה, והוא פטור מכל המצוות שבתורה? לא דנים אותו על אנוס שנתו בבוקר, אלא דנים אותו על תחילת פשיעתו בלילה שישן מאוחר במזיד, וידע מראש שלא יוכל לקום למחרת בזמן התפילה, ותחילתו בפשיעה וסופו באנוס חייב⁶!

מקום עשר ספירות (-תיקוני פעולות הבורא- לגלות כוח הפועל בנפעל) בגוף שהוא בצלם אלהים- "ומבשרי אחזה אלוה": הכתר על הראש, מתחלק לשלשה ראשים, לית את"ר פנוי מיניה: אמונה (רדל"א), תענוג (עתיק), רצון (אריך). החכמה בצד המוח הימני (ביטול- והחכמה מאין תמצא), הבינה בצד המוח השמאלי (שמחה- תשובה- חרות), הדעת בעצם הלוח בעורף (ייחוד- דעת מתהפך ומתפשט), החסד ביד ימין (אהבה- השפעה- ימין מקרבת), הגבורה ביד שמאל (יראה- צמצום וקימוץ- שמאל דוחה), התפארת בחזה עד סוף הבטן (רחמים מקרב את הטובים- ודוחה את הרעים), הנצח ברגל ימין (בטחון- ויגבה לבו בדרכי ה'- ניצחתי ואנצח), ההוד ברגל שמאל (תמימות-הכרת הטוב-הודאה), היסוד באיבר הברית (אמת- לא לשקר באות ברית קודש), המלכות בגילוי העטרה בפריעת הברית (שפלות- אין לה מעצמה כלום- נולד מביטול החכמה, ולכן אבא יסד ברתא).

משקל שלשה קווים של פרצוף: קו ימין כנגד חסד של החכמה, קו שמאל כנגד דין של הבינה, קו אמצעי מכריע ביניהם כנגד רחמים של הדעת, והיא הנהגה ממוצעת ומאוזנת מתוך שיתוף פעולה של כל הצדדים.

ידיעת הפרצופים והספירות בכמה שיטות: הרוצה לדעת על דרך ההנהגה וההשגחה וגילוי הייחוד, יעיין בספרי הרמח"ל הגר"א ופתחי שערים ועוד. הרוצה לדעת על סדר עבודת האדם ותיקון מידותיו, יעיין בכל ספר תומר דבורה לרמ"ק, ספרי בעש"ט ותלמידיו, מוהר"ן מאומן, מהרצ"ה מזידטשוב, האדמו"ר מקומרנא, ומהר"י אשלג, ועוד. הרוצה לדעת על סדר תורת הנפש, יעיין בספרי חב"ד וברסלב, וספרי "הנפש" לרב יצחק גינזבורג שליט"א. הרוצה לדעת "כפשוטו", יעיין בספרי הקבלה הספרדים ההולכים בשיטת הרש"ש ותלמידיו, ובספרי לשם שבו ואחלמה, טל אורות שפילמאן, ועוד. ולכן ירא שמים יוצא ידי חובת כולם.

"כל הנחלים הולכים אל הים- והים איננו מלא, וגם הנפש לא תמלא, לא יוכל איש לדבר- לא תשבע עין לראות- ולא תמלא אוזן משמוע, מכאן ואילך צא וחשוב- מה שאין הפה יכול לדבר, ואין האוזן יכולה לשמוע. סוף דבר הכל נשמע: את האלהים ירא, ואת מצוותיו שמור, כי זה כל האדם. ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים בבי"א.

³ תהלים (עו, ו).

⁴ רמב"ם (דעות ד, ד).

⁵ שו"ע (או"ח ס"א ס"ד).

⁶ רמב"ם (נזקי ממון ב, טו, ראב"ד יב, ה. ושכירות ג, ט. ושאלה ופקדון ד, ו).

מתי עדיף לומר תיקון חצות? לפי הקבלה בנקודת חצות ממש¹⁷, כמו דוד המלך שאמר: "חצות לילה אקום להודות לך" – ואני תפילתי לך ה' "עת רצון". ולפי הפשט בשעה שמשנתנות המשמרות, ובדיעבד עד עלות השחר!

האם אסור לומר עשרת הדברות ביחיד "מפני תרעומת המינים"? לפי הפשט מותר ביחיד, כי אין המינים שומעים אותו. אך לפי הקבלה יש להימנע מפני תרעומת המינים, שנותן להם בקריאתו כוח יניקה רוחני ואפילו ביחיד, כי בלוחות ראשונות היו רק עשרת הדברות שהם כלולים מכל תרי"ג מצוות¹⁸. אבל הם נשברו, כמו שבירת הכלים וחורבן עולמות התוהו, ולכן יש בהם אחיזת החיצונים ותרעומת המינים של מלכי אדום. אבל לוחות שניות כוללות את כל תורת ישראל שהיא בעולם התיקון כי כפליים לתושייה, ולכן אין להעדיף את עשרת הדברות משאר התורה בקריאה עצמאית.

וכן אמרו במדרש רבה¹⁹: התחיל משה רבנו מצטער על שבירת הלוחות, ואמר לו הקב"ה: אל תצטער בלוחות הראשונות, שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם: הלכות, מדרש, ואגדות. ועוד אמרו חז"ל²⁰: אלמלא חטאו ישראל, לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה, וספר יהושע בלבד!

האם חייב לקרוא את פרשת הקרבנות? אין זה מדין חיוב, אלא הוא כפרת עוונות כאילו הקריב קרבנות. אבל לפי הקבלה, הוא בכלל סדר התפילה ועליית העולמות, ואין לדלג עליו!

האם אפשר לקרוא פרשת הקרבנות בלילה? טוב לאומרם ביום זכר לקרבנות שהיו קרבים ביום, אך בדיעבד אפשר גם בלילה, זכר לפדרים שנתעכלו על המזבח כל הלילה, וגם הוא רק זכר לקרבנות, ולא חל על קריאתם כל דיני הקרבנות. אך לפי הקבלה אין לקרוא מקרא בלילה, כי זה מעורר את הדינים!

האם אפשר לקרוא את פרשת הקרבנות בישיבה? כיון שהוא רק זכר לקרבנות, אין להקפיד לקוראם בעמידה כמו בהקרבנות הקרבן. וגם מפני שכבר הכהנים מקריבים עומדים, ובעלי הקרבן היו מתכפרים בין עומדים ובין יושבים!

¹⁷ המגן אברהם (סק"ד) הביא ראייה לשיטת הקבלה מדברי הגמרא (ברכות ג.) בתירוץ הראשון, שנתן סימן לאמצעית דאמצעיתא. אבל לפי התירוץ השני בגמרא משמע כשיטת הפשט, ובוה נחלקו שני תירוצי הגמרא.

¹⁸ ראה תבואות שור (ברכות יא:) בשם רס"ג, וראה שם מאירי. וראה עוד בפירוש המשנה לרמב"ם (תמיד פ"ה מ"א).

¹⁹ שמות (מו, א).

²⁰ נדרים (כב:).

על מה סמכו בני תורה רבים שאינם מתפללים בנץ ולא מהדרים במצוה זו? אם תורתם אומנותם, והוגים בתורה בלילה עד השעות המאוחרות, כי אין אדם קונה רוב חכמתו ואינו זוכה לכתרה של תורה אלא בלילה⁷, ולא נברא הלילה אלא לשינה וגירסא⁸, "ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה", ויותר קשה להם לקום בהשכמה מללמוד עד מאוחר⁹, אז מותר להם להתאחר בדיחוי מצוה, כמו שהתירו להם להתאחר במצות הנישואין של פריה ורביה¹⁰, ותלמוד תורה כנגד כולם – "יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה"¹¹!

האם יכולים בני תורה לפטור את עצמם מתיקון חצות? ודאי שלא, ועל זה אמרו¹²: זמן תפילה לחוד, וזמן תורה לחוד. והרי חלק מן ההיתר להתאחר לישן, הוא גם מפני שיספיקו לקרוא "תיקון חצות" שאורך בסך הכל כמה רגעים להשתתפות בצער השכינה, לקירוב הגאולה בשם כל ישראל למען שמו באהבה, וזה ראוי לכל ירא שמים, ומי מן היראים כמותם, הלא המה השרידים אשר ה' קורא, להשתתף איתו בשאגתו כארי על החורבן¹³, וביטולה זהו קיומה¹⁴, כי עת לעשות לה' הפרו תורתך¹⁵!

מה עדיף, "תיקון חצות" או "תפילה בנץ"? ירא שמים יוצא ידי חובת שניהם, ומי שאינו יכול, לפי הפשט עדיף תפילה בנץ שהיא מצוה מן המובחר מפורשת בש"ס, וכל שכן לפי דעת הרמב"ם בשם הירושלמי¹⁶ שלכתחילה מצות קריאת שמע בזמנה היא רק בנץ. אבל לפי הקבלה עדיף "תיקון חצות" להשתתף בצער השכינה, מאשר תפילה בנץ שהיא רק מצוה מן המובחר לדעת רוב הפוסקים!

⁷ רמב"ם (ת"ת ג, ג).

⁸ עירובין (סה).

⁹ ראה יומא (כב.), ורש"י שם.

¹⁰ שו"ע (אה"ע ס"א ס"ג).

¹¹ ראה ירושלמי (פאה א, א).

¹² שבת (י).

¹³ ברכות (ג).

¹⁴ מנחות (צט:).

¹⁵ ברכות (סג.), יומא (טט.), גיטין (ס.), תמורה (יד:).

¹⁶ כמו שכתב הרמב"ם (הלי ק"ש פ"א הי"א) שעונתה עד סוף שלש שעות ביום – "למי שעבר ואיחר". (כנראה שחוץ מהטעם שבני מלכים ישנים עד שלש שעות, וגם "ישראל בני מלכים הם" – ובוה מתורץ קושיית הכסף משנה שם סוף הי"ג: "ואטו בני מלכים מי הוה רובא דעלמא?! ונ"ל בס"ד עוד טעם לזמן זה, מפני שלא יצא רוב דיבורו עד שלש שעות – כמ"ש הרמב"ם הלי איסורי ביאה פ"ט הלכה ל"ח – כי אז מקדיש את ראשית דיבורו לה"). וכמו שאמרו בירושלמי (ברכות פ"א הי"ב) הלכה כר' יהושע (שזמן ק"ש עד שלש שעות) בשוכח, והוא בדיעבד. משמע לכתחילה מצוותה עם הנץ החמה. ובבבלי (ברכות ט:): לא פורש אם לכתחילה או בדיעבד, והרב יפה עיניים (שם ד"ה ותיקון) דן בזה. וכל זה מדברי סופרים מטעם הרחקה והסמכה על זמן תמיד של שחר ועוד, אבל מן התורה זמן קריאת שמע של שחרית כל היום, כמו שזמן קריאת שמע של ערבית כל הלילה, ובשניהם נאמר אותו דבר: "ובשכבך ובקומך" – ואין שום טעם לחלק ביניהם.

סוגיות במידות על הפרשה

השבת, יום מנוחה וקדושה, מעצבת את חי המשפחה. בימות החול טרודים ההורים בעסקיהם, אין להם אפשרות להקדיש זמן רב לילדיהם, ולהאציל עליהם מרוחם. מכל מקום, בשבת קודש, כשכולם מסובים יחד סביב השולחן בסעודות השבת, יש הזדמנות לדיון משפחתי בענייני מוסר ומידות טובות תוך התרוממות רוח שבתית, ובכך אפשר ליכות לבית יציב המבוסס על ערכי התורה והיראה, ויקויים בנו "וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך".

כיוון שהמשפחה מורכבת בדרך כלל מילדים גדולים וקטנים, גברים ונשים, ישנה בעיה שלא תמיד נושא המעניין אחד מעניין גם את האחרים.

ספר חדש הנקרא "חובת האדם בעולמו" מורכב מסיפורים המציגים דילמות וסוגיות בעבודת ה' ובמידות. הסיפורים מתארים מקרים בהם אנשים נתקלים בחיי היום יום ועשויים לעניין את כל המשפחה, כל אחד ברמתו הוא. עצם הצגת שאלה ודיון בה, כאשר כל אחד מעלה סברות כאלה ואחרות, עשוי להעלות את האווירה הרוחנית בסעודה לרמות אחרות.

באדיבות המחבר, נשתדל להביא כל שבוע סוגייה אחת מהספר "חובת האדם בעולמו".

כל הרוצה לרכוש את הסדרה, יוכל לעשות זאת בטלפון: 0548-437957. מחיר עלות בלבד!

פרשיות נצבים, וילך

יוסף לא האמין למשמע אוזניו. בתו, אשר נחשבה תמיד לאחת הבנות הטובות בכתה - הן מבחינה לימודית, ועוד יותר בשל מידותיה הטובות - לא התקבלה לסמינר! העלבון היה צורב, והכעס הציף אותה.

בתחילה היה בטוח כי נפלה כאן טעות. הן לא יתכן שבתו לא התקבלה. "אם אותה לא קבלו - את מי קבלו?"

הוא בירר שנית את הענין, וכשהתברר לו כי אין מדובר בטעות, היה המום כולו. 'זה לא ייתכן' חזר ואמר לעצמו... אחר-כך הגיע הכעס. הוא כעס על המנהלת כעס גדול "מה השיקולים שלה!?! לפי מה בכלל היא

האם צריך לומר לפני קריאת הקרבנות: "יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל כאילו הקרבתי קרבן פלוני בזמנו"? בעיקרון צריך לומר כן רק על הקרבנות שבאות בנדבה ולא בחיוב, חוץ מקרבנות חטאת ואשם שבאים על חיוב ולא בנדבה. אבל הספרדים בימינו, נהגו לסמוך על אמירת: "יהי רצון מלפניך ה' או"א שיהא שיח שפתותינו זה חשוב ומקובל ומרוצה לפניך כאילו הקרבנו קרבן התמיד במועדו ועמדנו על מעמדו"²¹.

ועל כל פנים צריך לקרוא גם קרבנות חיוב שאינם באים בנדבה, שהרי ודאי קריאת פרשת חטאת מכפרת קצת, אם חטא בחטא שחייבים עליו חטאת, ואפילו אם אינו יודע שחטא, יקרא מספק, ואם חטא תכפר עליו, ואם לא חטא, יתנו לו שכר כקורא בתורה!

על מה סמכו הספרדים בימינו שאינם קוראים את כל פרשיות הקרבנות? סמכו על קריאת פרק משניות של "איזהו מקומן" שכלול מכולם בדרך קצרה בלי מחלוקת, והיא בכלל הלכה פסוקה שיש לה עדיפות לפני התפילה²². וגם אומרים קטע תלמודי של "אביי מסדר סדר המערכה", ובוה יוצאים ידי חובת תלמוד תורה של כל הקרבנות, כי תלמוד בבלי בלול מכולם!²³

מי שאין לו זמן לקרוא "פרשת העקידה" מה יעשה? יקרא פסוק²⁴: "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה' וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב", כי אמר הקב"ה מעיד אני עלי שמים וארץ, בין גוי בין ישראל, בין עבד בין אמה, בשעה שהם קוראים מקרא זה: "צפונה לפני ה'", אני זוכר עקדת יצחק בן אברהם!²⁵

על מה סומכים הספרדים שאין קוראים "פרשת הכיור ופרשת תרומת הדשן"? פרשת תרומת הדשן כבר נכללת בקריאת: "אביי מסדר סדר המערכה", ושם נזכר מפורש: "דישון מזבח הפנימי". ולגבי פרשת הכיור פטרו את עצמם למרות שמרן הבית יוסף מזכירה, כנראה בגלל שאינה קשורה באופן ישיר לסדר המערכה עצמה, אלא היא רק הכשרה והכנה צדדית כמו טהרת טבילה, משום לינת לילה וביאת מקדש!

²¹ מתוך תפילת "ריבון העולמים" לפני איזהו מקומן

²² ברכות (לא.).

²³ סנהדרין (כד.), ותוד"ה בלולה.

²⁴ ויקרא (א, יא).

²⁵ מדרש רבה (ויקרא ב, י).

בפעולות מחושבות, הבאות מתוך שיקול דעת ולא מתוך סערה רגשית.

להורים: חשוב להדגיש נקודה אשר רבים לא שמים לב אליה. חינוך הילדים מושפע מאוד מהדוגמה האישית של ההורים. כאשר רואה הילד כי ההורה מגיב בצורה של לשון הרע על המוסד אשר לא קיבל את ילדו, או כאשר הוא רואה את האמא מדברת ושולחת לשונה על עדה כזו או אחרת בחירופים וגידופים - פוגם הדבר בחינוך הילדים הרבה מעבר לכניסה לבית ספר מסוים או מקביל לו.

בפרשת השבוע נאמר: "ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם"²⁶.

דרשו חז"ל²⁷ מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו? שנאמר "ולמדה את בני ישראל".

אכן להלכה פסק הרמב"ם (תלמוד תורה פרק ד' ה' ד'), "הרב שלימד ולא הבינו התלמידים, לא יכעוס עליהם וירגז, אלא חוזר ושונה הדבר אפילו כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה. וכן לא יאמר התלמיד הבנתי והוא לא הבין אלא חוזר ושואל אפילו כמה פעמים ואם כעס עליו רבו ורגז, יאמר לו, רבי, תורה היא וללמוד אני צריך ודעתי קצרה".

נעיין בדברי הרמב"ם. הסיכויים שהרב יכעס ויתרגז על כך שתלמידיו לא הבינו קיימים, אך ללמד משמעו עד שיבינו עומק ההלכה. ואין להסתפק בהבנה בעלמא...".

למדנו מכאן שהתנאי היסודי והראשון במעלה להצלחתו של מחנך הוא הצטיינותו במידת הסבלנות.

תרגיל שבועי למשפחה:

התבוננו השבוע במקרים אשר יגרמו לכם לחוסר סבלנות, והתבוננו עליהם במבט של "גם זו לטובה"²⁸.

**מקבלת בנות? לפי "איך שמתחשק לה"!?
איך מנהלת כזו יכולה לחנך בנות!?"**

יוסף צעד אנה ואנה לאורך החדר, נסער כולו. העלבון והכעס הכו בו שוב ושוב. 'אני אלחם בכל האמצעים העומדים לרשותי' אמר לעצמו 'לא אסכים לקבל את העוולה הגדולה הזו. לא אשתוק ולא ארפה, עד שאראה את בתי יושבת בסמינר הזה כתלמידה מהשורה!'

כעסו של יוסף הולך וגובר. איך נוכל להרגיע אותו?

סיכום שאלות למנחה הדיון:

א. כיצד להתמודד עם אירוע המעורר בנו כעס?

ב. כיצד להרגיע אדם כועס?

א. כיצד להתמודד עם אירוע המעורר בנו כעס?

עיקר הנסיון הוא בתחום האמונה. גם כאשר נדמה לנו כי פלוני הוא הגורם לבעיה, יש להתבונן בכך שהגזירה היא מאת ה', ופלוני הוא רק השליח הנשלח לנסותנו.

בהרבה מקרים כדאי להתייעץ עם תלמיד חכם לפני שמגיבים, כיוון שתגובה הנעשית מתוך כעס עלולה לגרום נזקים רבים.

ב. כיצד להרגיע אדם כועס?

כאשר אדם נמצא בסערת רגשות, ראשית יש להקשיב לו ולגלות הזדהות והבנה לרגשותיו, ואין חסד גדול מזה. רק אחרי שהוא נרגע אפשר לדבר אתו בהיגיון, לתת לו עצות או כיווני מחשבה לתיקון המידות והאמונה.

אפשר להשתתף במילים כמו: אני מאוד מבין אותך... זה באמת מאוד מקומם... גם אני במקומך הייתי מרגיש רע מאוד... אני יודע, אני מכיר את הבת שלך, היא ראויה במאה אחוז להיכנס לסמינר הזה... אתה צודק, זה באמת כל-כך מרגיז שכך מתנהלים העניינים... וכן הלאה. רק כשהאדם נרגע קצת, אפשר לדבר איתו בעדינות על אמונה וסבלנות.

אחר כך כאשר ירגע אפשר לומר לו: חבל כי תאבד את סבלנותך ותכעס על המנהלת! כנראה שמנסים אותך משמים לבדוק כיצד תגיב. האם תדבר בגסות, או שתתפלל לקב"ה שיעזור לך, ותנקוט

²⁶ דברים לא, יט'.

²⁷ עירובין נ"ד ע"ב.

²⁸ להרחבה בנושא עיין "חובת האדם בעולמו" חלק ג' - פרק "שיטות להגברת הסבלנות - גם זו לטובה", חלק ה' - פרק "כיצד להימנע מעצבות", חלק ו' - פרק "עין טובה כלפי הנהגת הקב"ה".